

LIÖPILAS LEHT

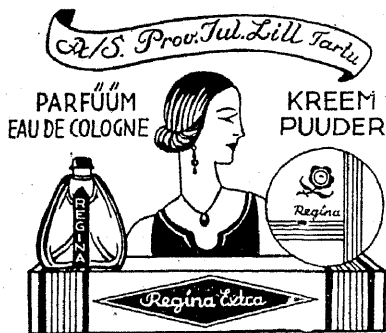
12

JÖULUKUUL 1933

Selle piletiga võib võita igäüks

15.000 krooni

KREEM RASVATA

Soovitame kõrgeväärtuslikke iluravi vahendeid:

Regina-kreem
rasvata

Regina-puuder

Regina-lõhnaõli

UUDIS!

Regina Eau de Cologne

A/S. PROV. JULIUS LILL

Rüütli tän. 10.

Narva tän. 6.

FOTO-ATELJEE

PROV. JULIUS LILL

TARTUS, PROMENADI 8
TELEFON 10-56

ÜLIÕPILASLEHT

EESTI ÜLIÕPILASKONNA HÄALEKANDJA

Kas täieline kontaktipuudus?

Üliõpilaskonna Edustuse töökas ilutsevad läbi aastate õppetööd ja selle korraldust puutuvad punktid. Iga uus Edustus leiab tegevusaasta alul end niisuguste kavatsuste ees, kui stipendiumide muutmine tagasimaksetavaks laenuks, õpperaha asendamine eksamimaksuga, eksamivõimaluste tihedamaks muutmine jne. Need punktid just moodustavad selle osa töökava, mis on iga üliõpilase seisukohalt esmajärgulise tähtsusega ja nii enesestmõistetavalt tarvilikud, et tööaasta alates ei saa kuidagi kujutleda suuremaid takistusi just nende täitmisel, kuna ju Edustusel on teatavad õigusepiirid vähemalt vastavate ettepanekute esitamiseks.

Ometi peab tunnistama, et just õppetöö korralduse alal üliõpilaskonna esindus ei ole aastate kestel suutnud ära teha pea mitte midagi. Ei saa öelda, et ei oleks asja kasuks liigutatud. Vahel on saavutatud isegi niipalju, et asi on äratanud tähelepanu ja saanud avalikkuses kõnealuseks, kuid üliõpilase suhtes on tulemused ikka samad: ei ole liialdatud umbusk kõigi nende küsimuste vastu, mida Edustus hakkab nihutama. Kogemused isegi näitavad, et halvemaks võib asja muuta. Või kes ei mäletaks arutlusi eksamisessioonide asjus, kus

Edustus ühes teaduskondade üliõpilastega esitas ülikoolile üksmeelse soovina ettepanekud, millised lükati tagasi täies ulatuses. Mõju võib konstateerida ainult selle võrra, et neil aladel, kus varemalt olid lahendamad eksamivõimalused, need kitsendati ühise paragrahvi järele. Sel korral oli ometi tegemist ettepanekuga, mida on peetud läbiviidavaks ja teostatudki mitmes ülikoolis ilma mingisuguste raskusteta.

Ei saa ütelda, et vastuseis uuendustele oleks tingitud konservatiivsusest. Teaduskondades võetakse ette samal ajal päris põhjanevaid uuendusi, koguni lühikese aja jooksul nii põhjanevaid uuendusi, et nende täitmine tundub raskendab üliõpilaste tööd, kuna ju kõik korraldused maksma hakkavad tagant järele ka nende kohta, kes varem ülikooli astunud ja oma tööd korraldades muudatusi ei ole teadnud arvestada. Ei ole vähe neid kordi, kus üliõpilane seisab laua juures, et end eksamile üles anda, kuid asjaajaja annab seletusi selle kohta, millist eksamit uuema korra järele tohib anda, millist mitte. Või jälle hakkavad teaduskonnas maksma niisugused tehnilised ümberkorraldused, mille nõutav täitmine nõuab puhttehniliste uuenduste kasuks mõne nädala üliõpilase õppetöö aega:

möödunud kevadel, just enne eksameid teatati näiteks filosoofiateaduskonna üliõpilastele, et kõik tööde ja eksamite eest saadud allkirjad (arvult kuni 30—40) on ümberkantavad õpiraamatus teisele kohale, tähtajaga 1. juulini. See ainult üks näide sellest, kuipalju meil ohverdatakse uuendustele, kui neid peetakse tarvilikuks. Uuenduste rohkus mõnes teaduskonnas jätab neid täitvale üliõpilasele tihti sama mulje, kui kogu meie hariduspolitiika võnked, mida tuleb tasuda ikka õppijal oma ajakuluga. Samal ajal aga üliõpilaste poolt soovina esitatud ettepanekud ei ole leidnud vähematki arvestamist; neid tuleb kättesaamatu ideaalina kanda ühe Edustuse tegevuskavast teise ja oodata paremaid aegu.

Teiselt poolt aga kuuleme etteheiteid. On rohkem kui ükskord kõneldud üliõpilaste eneste huvilagedusest; leitakse, et üliõpilane ei haara küllaldaselt kaasa üldkultuurilistele üritustele, ei haara küllalt avaralt oma mõtteviisi. Aasta tagasi „Üliõpilaslehe“ veergudel üks õppejõud teravalt heitis ette üliõpilaste huvilagedust: auditooriumid haigutavat tühjust, üliõpilased ei teadvat, et Hamlet mitte oma isa ära ei tapnud jne. Käesoleval sügisel korraldatud küsitluses „Postimehe“ veergudel mõned õppejõud eriti

rõhutavad üliõpilaste kitsaid huve ja kasvatamatust. Kui meie aga seisame faktilise materjali ees, kuuldakse sootuks teist: lõpetajate arv üha kasvab, auhinatööde arv suureneb, teaduskondade nõuded üha süvenevad. Ja kogu aja sealjuures majanduslikud olud aina halvenevad.

Meie ülikooli ja üliõpilaskonna ametlik vahekord on seni olnud väga hea. Eesti ülikooli loomispäevad on veel nii lähedal, et ei saaks olla teisiti. Ometi valitseb auditooriumides suurel määral kontaktipuudus. Teaduskonnas maksab ainult paragrahv, auditooriumiski ei kõnelda üksteisega midagi üle selle. See kontaktipuudus kogu aja nagu suureneks, ja sellega on seletatavad mitmesugused nähtused, mis sugugi meie õppetööd ei soodusta. Või kuidas muidu seletuksid seesugused sagedased juhtumid, et peale mitmeaastalist tööd alles lõppeksameil püütakse teostada seleksiooni; või jälle kutseeksamil mõnes aines tunnistatakse nõrgaks $\frac{2}{3}$ kogu eksamitegijaid, peale 5—6 aastalise rahuldava edasijõudmise.

Samuti eelpoolmainitud etteheidetega. Õppejõud nagu näevad üliõpilast ainult kaugusest: samal ajal, kui heidetakse ette huvilagedust, unustatakse, et kõ-

neall olevad üliõpilased oludest tingituna on sunnitud meie ülikooli autoriteetse taseme juures lõpetama 3—4 aastaga, sealjuures veel huve rakendama ka organisatsiooni, mille tähtsust isiku kujunemisel on üksmeelselt hinnatud õppejõududegi poolt. Sealjuures see üliõpilane veel kuulub teaduslikku seltsi, võtab osa rahvuslikest kõnelendudest jne. Mis ime siis, kui mõnel loengul ei käida, või kas seda võib seletada üldse huvipuudusega? Või vaadatagu ainult neid loenguid, millede pidamiseks ei ole küllalt suur ükski auditoorium! Selliseid loenguid on kõigis teaduskondades. Kas põhjused ei ole siiski mujal kui üliõpilase huvides?

Üliõpilast vaadatakse liig suurest kaugusest. Nagu ei tunta tema ülesandeid ja huve. Ja huvitaval kombel kõige kaugemalt näevad teda just eesti ülikoolist võrsunud, nooremad õppejõud. Teaduskondades just nooremad õppejõud ei väsi selgitamast, kui vastuvaidlematult tarvilik on omada isiklikult kõiki kursuse raamatuid, samal ajal kui meie oludes üldse raamatu ostmine on muutunud raskeks, kõnelemata üliõpilase olukorrast, kus elatismiinimum rõhuval enamusel ulatub alla igasugust miinimumi.

Samuti avalikud etteheited tulevad enamasti nooremailt õppejõududelt. Kui kaugele sealjuures igasuguse kontakti puudumine võib ulatuda, näitavad need etteheited ise. On tõesti raske üliõpilasel otsida lähemat kontakti õppejõuga, kui viimane ajakirjanduses kõneleb, et mõni üliõpilane kõnetundidel ei suuda vältida ennast küllalt lühidalt ja ei märka lahkuda õigel silmapilgul (vt. „Postimees“ nr. 220). Või kui mõne õppejõu jutule on võimalik pääseda ainult lektoriumis peale loenguid, olgu asi kui kiireloomuline tahes. Muidugi ei ole see nii kõigi õppejõududega: eriti vanemate õppejõudude hulgas leidub küllalt neid, kellel on vastutulelikkust ja aega üliõpilase tarvis ka väljaspool loengutunde.

Kontaktipuudus on kahjuks niihästi õppetöö edukusele kui ka üliõpilase kasvatusele, seda enam, mida nooremaks muutub üliõpilaspõlv. Sellest on tingitud ka õppetöö korralduses arvestamatus üliõpilaste soovidega. Nii kaua kui piirduakse nii kaugelt vaadatud puuduste etteheitmisega, ei suuda sellest tekkinud tühikut täita paremgi tahtmise juures ei üliõpilase püüded ega organisatsioonide kasvatus.

E. Veidenbaum.

Helsingi akadeemilise noorsoo aateteenistusest.

On õieti sõnutsetud, et elava aade, mis kord on vallutanud inimese, toob sellele suurima õnlu, mida meie maailm võib üldse pakkuda. Aatetööd peab olema igal rahvusel, aateteenistust peab jätkuma rahva nooremale liikmeile, aatetegevust peab leiduma tulevastele põlvvedele. Häda sugupõlvele, kes ei oska oma ajajärgust leida õilsaid eesmärke; häda maale, kelle noorsugu on ükskõikne avaliku elu küsimuste

vastu, kus leidub ainult tui ma soola; häda rahvale, kes ei kuule oma noorte ideede hääli, sest see rahvas on kurt parimate viiside vastu.

Helsingi (soome) akadeemiline noorsugu on tänapäeval eriti innukasti rakendunud oma kodumaa palavate ja päevaprobleemide teenistusse. Ning neid probleeme, neid aatevälju on siin palju: tööd jätkub kõigile tegijaile. Peab ütleva: õnnelik on soome tänane haritlasnoorsugu, et vanem põlv on püüdnud te-

male nõnda palju aatetööd. Nooremal põlvel on siin palju parandamist, mõndagi korrigeerimist ning täiendamist ja jätkamist võitlusegagi. Sest vanema põlve valvureist on mõned olnud vähendlikud oma postil.

Kahtlemata on Helsingi ülikooli-noorsugu üdini rahvuslikult meeletatud. Seks meeluseks aitavad kaasa muidugi palju osakonnad. Maakondlikul alusel organiseeritud akadeemilise noorsoo rühmitised on siin hästi õnnestunud. Ühe „nurga“

noored käivad osakondades koos, osaliselt lapsepõlve, koolipõlve tuttavaina. Nad kannavad ühiselt südames seda koduarmastuse kaunist lembust, mis (pää)linna võõras miljöös kipub sageli jahtuma, ning tegelevad kodukolde küsimustega ühisrinnu. Soome üliõpilasorganisatsioonidel, osakondadel, on suured teened akadeemilise noorsoo kaasa-tõmbamisel rahvusaate teenistusse. Iga osakonna liige on apriooriselt rahvuslane.*) Võib-olla just seepärast on viimasel ajal sotsialistlikust leerist hakanud kostma hääli üliõpilaste sundorganiseerimise vastu osakondlikul alusel. Kuid need nõrgad hääled loomulikult ei suuda purustada siinset pikka akadeemilise noorsoo organiseerimistraditsiooni. Ses küsimuses jäädakse siin kindlasti „vana korra“ juurde.

*

Kuid mis on oodata uut sääl-pool lahte? Mis on Helsingi akadeemilise noorsoo tänapäeva tähtsamat päevaprobleematikat? — Pääle oleviku üldrahvuslikkude küsimuste (n. ö. põhiprogrammi) on Helsingi akadeemiline noorus haaratud ülikooli (resp. ülikoolide) keeleküsimesest ja seega soome rahvuskultuurilisest küsimusest üldse. Olgugi et selle vana keele-kultuuri küsimuse lahendamajad ei ole loomulikult otsestelt üliõpilased, on see Soomele nii tähtis küsimus ometi soome akadeemilise noorsoo südamesi. Seepärast ventileeritakse seda kultuurilise tuleviku aktuaalset küsimust mitmest eri seisundist. Teatavasti kerkis küsimus põnevamalt päevakorda hra õpetusministri (haridusministri) ettepanekust — asutada Helsingisse rootsi akadeemia ja kujundada praegusest Helsingi

*) Osakondade ajalood tunnevad küll üksikjuhtumeid mõnest kommunist-kaasvõitlejast, vähemalt allakirjutatule enamtuntud osakonnast on paari aasta eest 2 seesugust *civis't* „rukitud“.

Ülikoolist täisverd soome ülikool. Kriisiaja kohane see ettepanek muidugi ei ole, ja üliõpilased korraldasid manifestatsiooni selle vastu. Nüüd on ülikooli konsistoorium (nõukogu) otsustanud võtta vastu otsuse, et „Helsingi Ülikooli õpetuse ja halduse keel on soome“, kuid jäetakse võimalus kõigile õppijaile soovi korral vastata eksamile ja praktikumeil rootsi keeles. Küsimus on veel lahtine (selle otsustab parlament). „Ylioppilaslehti“ annab ruumi küsimuse sõelumiseks radikaalsemaile ridadelegi (nõutakse otsekohe soome keele täielikku maksimahakku).

Tahame loota, et küsimus Soomele ning soome sugu keelte kultuurkonnale kasulikult laheneb.

Teiseks. Survealuste soome rahvaste maa-alade vabastamine, kadunud venna kojutoomine on soome ärksama akadeemilise noore „olla või mitte-olla“-küsimus. Tartu rahu tulemustega ei ole Akadeemilise Karjala Seltsi (AKS) suur ning võimas pere sugugi rahul. Iga AKS-lane kannab endas kaotatud hõimude (Karjala, Ingeri) hädakisa-küsimust kui painajat, mis ei anna visale aatemehele ja -naiselegi (NYKS) rahu, enne kui see küsimus on lahenenud. See on suur aateline tulevikuküsimus, mille kasuks õige akadeemiline noor on valmis kinkima oma hinge.

Kas ei kosta Eestissegi karjala habemude hädaldusi ja ingeri emade nutukahinat?...

Kolmandaks. Soome-Rootsi piirimail Lääne-Põhjas (Rootsis) asub mitu tuhat soomlast, kes kultuur-autonoomia puudumisel kannatavad keelelist survet. Rahvakoolis on õpetus rootsikeelne (usuõpetuski), puuduvad ametlikud eestkostjad rahvaliikmete põhiõiguste kaitsmisel. Selle rahvaosa kultuurse iseseisvuse eest võitleb aateli-sem soome noorsugu.

Neljandaks. Soome akadeemiline noorsugu ühes Isamaalise Rahvusliikumisega (IKL) üritab ulatada kätt soome töölistkonna rahvusaate teenistusse tõmbamiseks. Rahvuslikult meeletatud noorsugu on kibedate kogemuste kaudu jõudnud veendumusele, et liigne killustus (erakondlik) kaotab rahvuse kui terviku, sest suur tööarmee on rahvusvaheliste marksistide käsilasteks ning ülesehitava rahvusideoloogia seisukohast kaotatud jõud. Seda suurt kaotust, seda auga leiba teenivat kodanikkonda tahetakse võita tagasi rahvuslikule liikumisele. Ning noored kõnemehed kutsuvad ära tööväge rahvusvaheliselt „hoolekandelt“, pakkudes mitte lunastamatuid lubadusi, vaid põhjendades, et töörahva olukorda saab parandada kohalikke olusuheteid arvestades, ilma internatsionaalita. Seesugust töörahva uut organiseerimisprobleemi on mitmed nooremad akadeemilised kõnemehed avalikkuse ees õnnelikult käsitlenud. Sest neil on tõsiselt kahju, et hää, aus ning töökas osa rahvast on kunagi võidelnud vale asja eest, vääril rindel.

*

Kas aga kõik see on tegelikult teostatav, mis programmaatiliselt fikseeritav peensustenigi? Ning kuidas seda kõike kurnisaatelist ellu rakendada? Eks ole ju surnud kõik kirjatähed ning mõttetu on raamatutarkuski, kui pole võimalik seda kuidagi rakendada tulevase ellu. Ja kas ei peaks seepärast skeptiliselt päält vaatama Helsingi akadeemilise noorsoo püüdlusi nende teostatamatust tunnustades. Sest vanem põlv raputab kahtlevalt oma halli pääd ja ei tule kaasa.

Ometi. Nooruslõkkega varustatud rahvuslane loodab parimat Soome tulevikule, nende aadete teostumist täies ulatuses, Suur-Soome aate inkarnatsiooni. Ja peatseltki,

Seepärast ärgem kippugem vastulauseid esitama: Helsingi üliõpilane on üliagar vilekontserditsemisel ning valmis võibolla tänavarahutusiks ja streigiks jne. Ei. See printsiipide noorsugu ei ole ainult kõrvaldanud oma *Alma Mater* aulast tsaar Aleksander I („*Pater patriae*“!) pildi, see aatevägi ei ole ainult hõimupagula si abistanud, vaid see aktiivne noorsugu teostab oma tööpäeva — Soome suurpäeva, kui aeg tuleb. Andke teed sellele noorsoole!

IKL-i juhte, pastor Simojoki, väljendas hiljuti veenvalt: Jumal vajab vahemehi, ja seekord

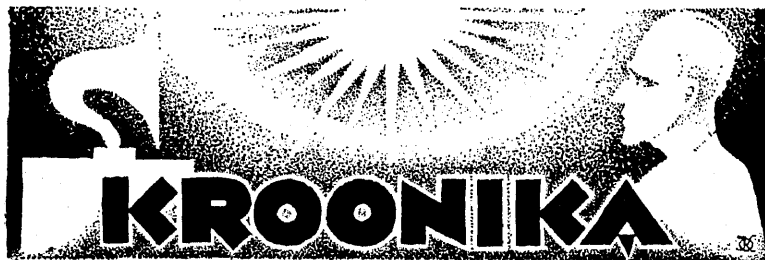
on Ta valinud seks soome aatelise noorsoo. See soome aatelise noorsugu on võimas eriti seetõttu, et ta omab häid, õilis-aatelisi, ausameelseid juhte, kes teavad, et kaugeltki kõike ei lahendata ainult suurte sõnadega, vaid kes on oma juhatatava organisatsiooni võrsutanud võimsaks teoväeks, rahvusaateliselt loovaks, edasiviivaks teguriks.

Kõrvaltvaatajale võib näida, nagu oleksid soome noorsoo päevapüüdlused liialt tundeliselt varjundatud. Aga kui tunneme olusuhteid, kui näiteks teame, et kahekümnendal sajandil vallandatakse Soome Vabariigis mõisatööline, kes

„julges“ oma lapse saata soome rahvakooli, kui teame, et maal, kus ammu on lauldud: *Yksi mieli, yksi kieli, Väinön kansan soinnuttaa*, on ometi tänagi kahekeelne rahvas, — kui teame seda kõike, siis tunneme, et tõesti vana roostetanud kirves tuleb kõrvaldada soome rahva olemise juurelt. Ning kui me tunneme seda suurt dramaatilist jõudu kas või Helsingi akadeemilise noorväe südames, siis tahame uskuda, et koidab kiiresti tuleviku Soome parem tööpäev.

Helsingis, talvekuul 1933.

A. Vaigla.

Tehnikajaadist*)

ehk

meie kõrgema tehnilise hariduse korraldamisest.

Kuulun isiklikult nende väheste ridadesse, kes kõrgema tehnilise hariduse korraldamise küsimuses veel suuliselt ega kirja teel sõna võtnud ei ole. Kiirustan seepärast siis veel üheteistkümnendal tunnil enda kodaniku kohust täitma. Küll mitte seepärast, et karta oleks tehnikumi küsimusi peatset lahendust, vaid lihtsalt väärarvamiste kõrvaldamiseks, nagu puuduks mul selles küsimuses seisukoht ehk situatsioon.

Ma ei kuulu kaugeltki nende kilda, kes hädaldavad, et tehnikumi küsimus juba aastaidki paigalt ei nihku. Mispärast peaks siis tehnikumi küsimus nihkuma või edasi liikuma hakama — ega's me ei hakka ometi kõrgema tehnilise hariduse küsimust liivale rajama. Mu härrad! — kas te

ei tea veel, et veerev kivi ei kasvata sammalt? Minu arusaamise kohaselt on tehnikumi küsimusega kõik korras. Ja ma ei sooviks selle küsimuse peatset lahendust, sest käesoleva olukorraga hoiame just tehnilise hariduse küsimuse elevil ja kanname laiemasse ralhulgisse.

Mis kavatsetava tehnikumi koha küsimusse puutub, siis see on iseasi. Kuigi koha suhtes mitmesuguseid mõtteid on esile toodud: näiteks tehnikumi asukohana Vändrat, Aegviidu metsi, raudtee vagunit jne. jne. — siiski arvan mina, et see on ikkagi nalja tegemine tehnikumi arvel.

Kui asupaika tehnikumi loomisel üldse vajalikuks pidada, siis ainuvõimalikuna tuleb arvele Tallinn.

Juba ajalooliselt on nõnda olnud,

et tehnikum asub Tallinnas ja miks hakata meie neidki väheseid traditsioone muutma.

Igalpool näeme, et tehnikumid asetsevad suurlinnades. Eestis on selliseid ainult Tallinn, sest juba iga suguste liiklemisvahendite (voorimehed, autod, tramm) olemasolu viitab linna suurusele — jala matkata Tallinnas on lihtsameelsus. Ka on Tallinn seepoolest tähtis, et siit saab laevaga Helsingi sõita.

Praktiseerimisvõimalused, milledest nii palju räägitud, on Tallinnas kahtlemata ideaalsed. Juba trammi sõit pakub noorele tehnikule küllaldast huvi ja vilutab tehniliste vahenditega käitumist. Liftiga sõit õpetab aga näitlikult, et liikumine ja

*) Võib lugeda ka „Tehnikajaadist“.

Armsad sõbrad.

H. Pärt.

Elavalt.

M. Jakobson.

1. Arm-sad sõb-rad tõst-kem kan-nud va³-hu-ta-vat mär-jä-kest, i-sad ol³ le

mei-le an-nud u-pu-ta-da kur-vas³-lust U³-pu-ta-da kur-vas³-lust.

2. Kulla vennas, ole julge,
Kallistades neiukest:
Kena neidu ikka suudle,
:: Siis ei tunne igavust :::

3. Sõber, haljast mõõka hoia
Ausalt — vara ainukest!
Vaenlasele häda hüüa,
:: Ära oota julgustust! :::

reisimine on võimalik mitte ainult horisontaalses, vaid ka vertikaalses suunas.

Küllalt mõõduandev tohiks olla ka, et Tallinnas asub Tehnika tänav.

Välismaised kogemused on näidanud, et mõjuvaimad on just negatiivsed näited. Kaunis raske on noorele arhitektile kindlaks teha, kuidas maja peab ehitama; hoopis hõlpsam on aga näidata, kuidas ei tohi ehitada. Seesuguseid näiteid on Tallinnas kui tööstuse ja kaubanduse keskuses küllaldaselt, näit. Domuse maja, Raua tn. koolimaja jne. Tehnikumi Tartus asudes peaks prakti-

seerimiseks juba Kärevere sillale sõitma, mis on kulukas ja ka hädaohtlik.

Muide ei ole mulle veel liiga selge, kuivõrd meil inseneride soetamine üldse tarvilik on. Arvavad ju mitmed õpetlased, et jõe põhja sillal suurt tähtsust ei ole. Samuti on veel teoreetiliselt tõestamata, kas näiteks telliskive ja laudu on kõige otstarbekam maja näol säilitada.

Katsetamiseks pakub Tallinna linna veevärk ideaalseid võimalusi, nii et erilaboratoriumest suurt tähtsustki ei ole. Igat vähikut täi-

dab imestuse ja masendusega selline nähe, kuidas väikesest vasktorukesest kerge keeramisega vesi vihinal jooksmas hakkab. Kas ei tõesta see noorele teadusejüngrile, et vesi on jõud, vesi võib imet teha (muidugi ka siis, kui seda suus hoitakse). Veevärgil on veel see paremus näit. Tartu kõrval, et kuna Tallinnas vesi kättesaadav on, siis tuleb arvata, et üliõpilased Tallinnas ei hakka mitte õlut-viina jooma, vaid jätma kustutamiseks ainult vett.

Ka ei võimalda Tartu kitsad kohvikud mingisugust praktiseerimisvõimalust noorele üliõpilasele, Tal-

Tänapäeva üliõpilasnoorsugu Euroopa riikides.

Meeleolupilte reisult.

Politika on tänapäeval huviküllasemaid tegevusalasid. Ta haarab meeli üha suurema pingega, proportsionaalselt majanduskriisi ja välisrahutuste keerdsõlmedega. Ta kasvatab laiemates hulkades teadlikkust riigieluküsimuses, teeb aga samavõrra pinevaks erirühmituste suhtumise. Vanade suurriikide üliõpilaspiiridesse toob ta kaasa välispoliitilise filosoferimise, üheloole kainelt ja kaugelenaegelikult, teisel närviliselt ja agressiivselt. Uute riikide üliõpilasi haarab aga eeskätt rahvusküsimus, selle enesetunde tõstmine, vähemusrahvuste majanduslikult sageli ebaproportsionaalse mõjuvõimu vähendamine ja välisuhetes reaolpolitika asetamine senise kaunikõlalise internatsionalismi asemele. Kõigile on aga

eesmärk ühtlane: kaitsta oma

Veel paar aastat tagasi valitises üliõpilaspiirides teaduslik sõnakuulelikkus ja peeti ebaakadeemiliseks politikast osavõttu, piirduti tarbekorral erakondade kavade tundmaõppimisega ja oldi rahul. Ent tänapäeva pilt on teine. Mitmeid kuid ringi liikudes paneb tähele kardinaalseid muudatusi juba mõni aeg hiljem sealsamas keskuses. Enamikus on liikumised suunatud valitseva võimu vastu.

Lähemates naaberriikides juba algab see pinevus.

Lätis on suuremale avalikkusele tähelepanematult läbi viidud tugev rahvusliku elemendi allakriipsutamine. Üliõpilaskorporatsioonide Liidus moodustavad sisemise eriliidu läti rahvusest ühingud. Nad arutavad

päevakorra juba ette läbi ja teevad otsuse, et hiljem esineda üksmeelselt üldkoosolekul (teatavasti olid seni Läti Korporatsioonide Liidus ka vähemusrahvused, rohkem kui aasta tagasi lahkus neist osa ja ei ole seni tagasi pääsenud). Rahvuslikud organisatsioonid võtavad sageli osa isamaalikest pidu-, kuid ka võitlusmeeleavaldusist.

Leedus oli kevadel võitlus väga tugev. Praegu puuduvad andmed, kuid minu tookord seal viibides areteriti mitmeidki Edustuse liikmeid ainuüksi nende sõnavõttude eest Edustuse koosolekul. Valitsev erakond oma organisatsiooni kaudu omab vaid kümnendiku kohti, kuid järgmisel päeval saavad teised oma tasu kritiseerimise eest. Tol päeval keelati ära

linnas on seevastu just seks otstarbeks ehitatud moodsad ja avarad kohvikud.

Tallinnasse kõrgema tehnilise õppeasutise loomisel oleks võimalus ära kasutada end. Tallinna Tehnikumi juures saadud kogemusi. Kogemusi aga Tallinnast Tartu vedada — see oleks absurd. Raudteel puuduvad kogemuste vedamiseks igasugused tariifidki (pagasiga läheb liiga kalliks).

Mis puutub Tartu enam-akadeemilisse õhkkonda ja selle mõjusse, siis asendab selle igakülgse Tallinna mereõhk. Karge mereõhk mõjub igati ergutavalt iseloomu kujundamisele.

Ka ei peaks olema mitte vähese kaaluga, et Tallinnat tehnikumi asukohana pooldab õpetlane dr. Eldor Fählmann*).

„Vabas Maas“ nr. 274, 22. nov. 1933 kirjutab ta järgmist:

„Miks tahetakse tuua tehnikumi Tallinnast Tartu. Siin ei ole ju tehnilist õhkkonda. Ega viimast ei tee

... siis asendab selle igakülgse Tallinna mereõhk.

veel 3 moodsat ajalehekioskit, mõni vastselt asfalteeritud tänav ning peatänavatesse tükk-tükkilt sisseseatav vesivarustus. Tartu on uinuv linn — kohane teoloogidele, filosoofidele, arstiteadlastele, põllumajandusteadlastele ja metsateadlastele. Ega magavas ja uinavas linnas tehnilisel arengul pinda ega püsi ole. Vae-

valt aitab selleks kaasa ka Tartu uus hommikuleht „Kiirpost“. Ning Tartu studiumi iseäraldused: kui ilmutakse vaid eksamite ja ning auditooriumid (Tartus sarnanevad nad vanas veneaegses ülikooliehituses keldritele — laul iseendast: „Im tiefen Keller sitz' ich hier“ on ju väga kena) haigutavad tühjusest — ja seda mitte minul (minul on vähemalt palju keni daame!), vaid kõikidel Tartu õpetlastel. Tartu studium on konvendi studium ja tant-sukursuste studium.“

Keegi kodanik.

*) Dr. rer. pol. (Frankfurt) Eldor Fählmann on praegu eramajandusteaduse dotsent Tartus ja läheb pea viljakaupmeheks Rakverre. Loo-giliselt peaks dr. E. Fählmann nüüd Nürnbergi professoriks saama, kuid see on võimatu.

Dr. E. Fählmanni teaduslike tööde kogumaht ja ulatus (riigisaksa ülik. doktori väitekirjas on ära kaitsitud Eesti maareform) kannab välja võistluse prof. Isaac'i töödega. (Vaata lähemalt „Vaba Maa“ nr. 274, 22. XI 33.)

üliõpilaskonna kevadine väljasõit jõel ja kevadpidustused, millised esmakordselt kavatsatud põhjapoolsete üliõpilaskondade eeskujul. Kardeti rahutusi, kuigi ka kõige aktiivsemad nende juhtidest minule avameelselt tunnistasid, et isegi nemad seda ei olnud kavatsenud ja kokkutulek pidi olema tõeline semestrilõpu pidustus. Kitsendusi oli niikuinii küllalt: toetuste keelamised, koosolekute keelud (edustuse) ja nende aja piiramine (8—11 õhtul). Õeldigi avameelselt: meie anname seekord valitsusele ära Balti liidu memorandumid, mida meie varem ei oleks teinud.

Poolas on olukord palju kibedam. Ligi neljateistkümnetuhandelisel üliõpilasperel puudub üleriiklik ühendus. Vormiline põhjus: ebaseaduslikkus. Veel n.n. omaabi organisatsioonide ümber kogunenutena kohatakse üksteist. Endine suurejooneline poola üliõpilaste välispoliitiline aktiivsus on täiesti paraliiseeritud. Valitsuse tugeva toetusega tegutseb väikesearvuline erimaade-vaheline sõprusühingute liit. Suur enamus üliõpilasi ei tunnusta seda. Enamus on opositsioonis valitsusele ja võitleb vähemusrahvuse (juudid) vastu. Valitsusekoalitsioon toetub nende seletuse järgi viimastele. Nende üliõpilaskonda ei kinnitatud puhtvormiliselt seepärast, et nad ei tunnistanud vähemusrahvust enda hulka kuuluvaks. Analooiline on olukord Rumeenias.

Austrias oli üliõpilaskond seni „Deutsche Studentenschafti“ liige, selle rahvussotsialistliku eelvõitleja suurorganisatsiooni liige, kelle kaugemaks eesmärgiks oli ühendada Saksamaaga Austriat, Danzigi ja Čehhi saks-lasi. Üliõpilastesse on see vaim jäänud alles. Igaüks võib selles tõenduda ajaleheteadetes ülikooli järjekordse sulgemise üle. Ja päris julgelt kinnitavad paljud neist, et praegune olukord kestab kõige enam aasta.

Saksamaal eneses ei ole rahutusi üliõpilaspiirides. Seevastu on seal ääretult radikaalsed reformid teostatud, mis siinpool veel tundmatud. Sundusliku ülikoolieelse vabatahtliku tööse-mestri (Arbeitsdienst) kõrval on loodud hoopis uus alluvusekord. Isegi rahvussotsialismile nii teeneterikas eestvõitleja kui „Deutsche Studentenschaft“ on kaotanud oma tähtsuse ja kahe kuu jooksul teostati seal muudatused juhtivas koosseisus. Esimene püsis n. n. akadeemilisel tasemel ja kritiseeris üksikuid tegevusalasid. Selle muudatusega ühenduses kaotati saksa ajaloolised korporatsioonid. Nende majad on muudetud üliõpilaste ühiselumajadeks ja korporatsioonidele on jäetud võimalus endises isikutekoosseisus ainult siis oma ruumidesse jääda, kui nad moodustavad omavahel ühe SA Mannschafti, s. o. seavad sisse „Gemeinschaftsleben“ korralduse, sooritavad teatud päevad nädalas vajalikud harjutused jne. Isegi korporatsioonivastaste silmis tohiks see radikaalne muudatus olla eriti tähelepanuväärne sündmus. — Ülikoolideski on puhtal kujul sisse viidud juhprintsip, mis väljendub rektori suurõigustes ja dekaanide erioigustes enda tegevusaladel. Nimetused ja juhtnõuete andmised lähtuvad neist. Kaotatud on nõukogud.

Prantsusmaal on üliõpilased seni tuntud olnud enda äärmises passiivsuses kõigi väliste küsimuste vastu. Seda enam tervitatakse nüüd rahvusvahelises üliõpilasperes ikka sagedamini esinevat nähtust, et prantslased võtavad vaidlustest osa, tunnevad suurt huvi teiste riikide noorte probleemide vastu ja arutavad iseenda omi. Kuid teistele riikidele analoogilist sisepoliitilist pinget seal ei ole. Prantsusmaa loeb end Saksamaa kõrval tõeliseks suurriigiks. Teda huvitavad välispoliitilised probleemid kõige enam. Ja siin kaitseb ta n. n. täpse südidusega

enda huvisid. Argumenteerib loomupäraselt viisakusetoonis väljendatud lausetega, millede sisu aga seda tabavam ja täpsam.

Inglastega ei olnud seekord nende omal maal kokkupuudet ja kriitilise võrdluse toomine seepärast raskendatud.

Itaalias on kõik ühes riietuses ja ühe huvi teenistuses. GUF (Gruppi Universitari Fascisti) on nii tuntud asutis, et selle aadressi sulle iga vastutuliija võib nimetada. Väliskriitika nende vastu on aga üldine. Tabavaim oleks ehk inglaste oma: „they have no international brains“ (neil ei ole rahvusvahelist taipu). Rahvuslist taipu on neil selle eest aga kümnevõrra ja välismaalase eest lärmirikas hoolitsemine on ka rahvuslik uhkusejoon. Sellist pilti, mida nähti Torino tänavail sel õhtul, kui fascistide partei peasekretär, kes ühtlasi ka GUF peasekretär, linnast lahkus, ei näe mujal. Peatänav oli liikumiseks suletud. Mõlemal pool majade ääres mustasärgilised üliõpilased tõrvikutega. Autos läheneb nende n. n. suur juht. Pooljoostes saadab neid tudengite orkester ja võimsa tulemerena kõik auavaldajad üliõpilased enda tõrvikutega. Elaguhüüdeid on lõpmatuseni.

Ameeriklased ei esine enam rikaste ameeriklastena. Ei, neil on nüüd sama kibedad päevad ja isegi dollari väljaandmisel tuleb tingida. Nende enam uudishimust tingitud rahvusvahelisesse probleemidesse tungimine on nüüd annud maad kainetele kaalutlustele „oma“ heaks.

Palju, ääretult palju on muutunud üliõpilaste maailmavaade. Võitlus on kibe, sest haritlaste arv tõuseb jõudsalt. Milleks kõik välja kujuneb, seda peaksid kõik lähemad aastad juba näitama. Igal juhul on praegu ääretult huvitav analüüsida seda sisemist käärimist pea kõikjal.

Hugo Paalmann.

Mõök — vaba burši sümbol.

2 Jooni kaugemast üliõpilasminevikust.

Järgnevad aastasajad töid järsu pöörde üliõpilase ilmesse, tema vaadetesse ja kommetesse. Humanism, tungides peale samm-sammult, tõrjus skolastika koolidest välja. Ümberkorraldus vaimlises elus tõi enesega kaasa lõhe üliõpilaste ja magistrrite vahel. Ennemalt õpilased ja õpetajad tundsid end ühise perena ja, kui tarvis oli, astusid ühiselt välja ähvardavatele ohtudele: kuid nüüd, ümberkorralduse ajajärgul, lõhe nende vahel aina suurenes ja varsti üliõpilased sattusid teravasse vastollu magistritega ja viimastelt juhitud ülikooliga. Ka bursedes valitsenud vali kord löi kõikuma. Bursaalid järjest muutusid jultunumaks. Öhtul hilinenud nõudsid suure kära ja müraga välisukse avamist. Burse ruumides korraldati kärarikkaid olemisi, millistest võtsid osa isegi naised. Säärased väärnähted leidsid aset ka vanasti, kuid seda tehti salaja, nii et regens sellest midagi ei teadnud. Nüüd aga, kasutades ebakindlat poliitilist olukorda, bursaalid ei hoolinud keeldudest, tegutsesid päris avalikult. Prassiti kõrtsides ja avalikkudes majades, mürgeldati tänavail, löödi linarahvaga, eriti käsitöölise sellidega, korrapäraseid lahinguid. Naiste aust ja heast nimest palju ei hoolitud.

Bursed ei saanud enam hoida kinni bursaale. Hoolimata keeldudest nad lahkusid bursedest ja asusid elama linna kodanikkude perekondadesse. Aegamööda bursedki kadusid ja ühes nendega akadeemilise pere isoleeruvus välisilmast. Üliõpilased astusid tihedamasse kokupuutesse rahvaga. Endine, vaimuliku riietus visati nurka ja hakati kandma keskseisuse eeskujul põlvpükse ja pikki sukki. Neile uuendussile astusid ägedalt vastu vana korra pooldajad, müuseas ka ülikoolid ja vaimulikud, kuid tagajärjeta, sest tung bursedest välja, riietuse muutus ja ladina keele asendamine rahva keelega ei olnud tingitud ainult tahtest tunda end vabana ja tungist kergemale elumaitsemisele, vaid ka

ideelistest põhjustest, nõudest isikuvabaduse järgi.

Peale ilmaliku riietuse üliõpilased omastasid rüütlitelt ja käsitöölislitelt teise, tol ajal väga levinunud kombe, nimelt relvade kandmise. Nagu mainitud, too aeg oli sarnane, kus ei olnud kindlat õiguslikku korda, ja tüliküsimusi lahendati otsekohe kohal. Käsitöölise korporatsioonid oma kindla *comment'*iga omasid suure tähtsuse. Nad tundsid end omaette seisusena ja olid uhked sellele. Ahelaist vabanenud üliõpilaskonnas nad tundsid varsti oma võistlejaid. Kokkupõrked sagesid. Tekkis vihavaen, mis kestis mitu aastasada. Esialgu, kui üliõpilased olid veel võhikud relvadega ümberkäimises, peamiselt sellid olid löömingute algatajaks, kippusid üliõpilastele kallale ja vahest olid sedavõrd jultunud, et jooksid tormi ülikooli hoonele, mille seinte varjul buršid otsisid kaitset. Sellid olid head paukijad. Relvadega ümberkäimise osavuse arendamiseks neil olid oma koolid heade paukantide juhatusel.

Esimesi teateid relvade kandmisest üliõpilasperes leiame Bologne'ist ja Orleans'ist 14. aastasajal. Romaani maadest see komme kandus Kesk-Euroopasse ja moodsa spordiharuna levis kiiresti linnakodanikkude nooremas generatsioonis ja peale pikemat võitlust, 16. aastasajal, ka üliõpilaskond suutis nõutada ja alal hoida õiguse avalikuks relvade kandmiseks.

Kaasvõitlejate omavahelisi tülisid relvade abil lahendada ei olnud esialgu viisiks, riistu tarvitati vaid vilistlaste vastu, s. t. kõikide vastu, kes ei kuulunud akadeemilisse perre. Kuid üliõpilaseorg-ide väljakujunemisega ja eritlemisega kaasvõitlejate omavahelised duellid sagestusid. Aukohut too aeg ei tunnud. Tüliküsimused lahendati kohapeal sekundantideta.

Kas duellid olid lubatud? Ei. Kuid karistus oli väike. Eksinud kaasvõitleja pidi karistuseks õppima

pähe mõne Cicero kõne, maksma mõne taalri, istuma mõni päev sünges kartseris ehk äärmisel juhul ta heideti ülikoolist välja, olgugi et ametlikult ähvardati sunnitööga, isegi surmanuhtlusega. Duellidel tarvitati mitmet liiki löögiriistu, mõöku. Aja jooksul romaani rahvaste eeskujul võeti tarvitusele ka torkeriistu, florette, kui ka vastavaid võõrkeelseid väljendusi, nagu „Terza“ (it. terza — kolmas) „Quarta“ (it. quarta), „Touche“, „Satisfaction“ ja t. Püsiv kahevõitluse *comment* kujunes välja alles 18. aastasajal.

Väär on arvata, et akadeemilise pere ja linnakodanikkude vahelisi kokkupõrkeid põhjustasid ainult romantilistel põhjustel ja soojast peast tekkinud arusaamatused. Ei. Põhjus peitub hoopis sügavamal. Linnarahvas ei tahtnud leppida ülikoolile antud eesõigustega, nad ei sallinud võõrast riiki enda riigis ja sellepärast vihkasid kõike, mis seoses akadeemiaga. Kehtiva ja nõutava akadeemilise vabaduse kaitseks astusidki üliõpilased välja ja mõök käes kaitsevad Alma Materi au ja õigusi. Siit saadik võib rääkida teadlikust akadeemilise vabaduse eest võitlemisest. Ja võimas ühistunne mõlemas vastasleeris põhjustaski suuremaid, veriseid lahinguid, mis vahest kippusid ähvardama avalikku korda ja rahu.

Kuid mõök sai ühtlasi ka vaba burši sümboliks. Rõhutades sündinud muutust, vabanemist ebameeldivaist kitsendustest, üliõpilased hakkasid end nimetama buršideks, vastandiks endisele nimetusele, bursaal. Ja vast tekkinud mõiste — burši vabadus — pidi tähendama, et buršid moodustavad omaette seisuse, mille liikmed vabad endistest kitsendavaist ahelaist.

Ka keelest on tunda üleminekut uuele ajajärgule. Tekib üliõpilasežargon (*stylus pursicus*), mille iseloomustavad jooni on rahva- ja antiikkeeelte segu ja antiikkeeletest võetud „-ibus“ ja „-ikos“ lõpud. Täna-

seni on säilinud väljendused — „buršikos“ ja „studentikos“.

Ühiste huvide edukamaks kaitseks taastatud natsioonide eesmärgiks, nagu ennemalt, oli oma kaasmaalaste sotsiaalne hoolekanne. Natsioonid oli oma kindel sissetulek liikmemaksu näol, oma varandus. Kuid vanadest natsioonidest nad erinesid selle poolest, et omistasid uue, üliõpilasvanusele rajatud kasvatusprintsibi. Iga tudeng, rikas või vaene, kes tahtis liituda, pidi läbi tegema „status'e“, pennaal-aasta (Pennaaljahr). Sarnase, vanusele rajatud printsibi üliõpilaskond võttis üle kutselistelt korporatsioonidelt, vahest isegi kaugemalt, kloostritelt ja 16. aastasajal ta kehtis natsioonides pennaalismuse näol.

Noored, pennaalid pidid nurinata alistuma oma natsiooni šoristide käskudele. Nimetused — šorist, šerer — on tingitud noorte vastuvõtmisel kehtivast kombest lõigata noortel juukseid ja õigustatud edaspidisest noorte pügamisest šoristide poolt. Noortel lasuv materiaalne kohustus on pennaalismuse eristavaid jooni. Pennaalaasta algas noorte kulul korraldatud „Access-šmauss'iga“. Jõukamad pennaalid olid kohustatud igal ajal võtma vastu ja kostitama oma šoriste. Pennaali raha, paremad rõivad ja teised „liigsed“ esemed olid alati šoristide kasutada, sest millegi poolest pennaal ei tohtinud silmapaistvam olla oma käskijast. Nii jooksis ta ringi kasimata, katkistes riietes ja kantud saabastes. Šorist käseb teda, aasib. Pennaal puhastab šoristi saapaid, saadab käikudel, kandes järgi mõõka, mängukaarte, vürfleid. Pennaal saadab koju „väsinud“ šoriste. Auditoriumes, kui neid üldse külastati, ja kirikus pennaali koht on šoristi kõrval. Ka siin ta saab mükse ja hoope. Šoristi suhtumises pennaalidesse ei olnud sõbralikkust, südamlikkust, pennaal oli vaid teener. Ta nimeks on: Feig, Feix (argpüks), Säuling, Mutterkaib (mullikas), Schieber (pugejä), sest ta pugevat, tahtvat tükkida ette, et rutem saada üle pennaalaastast, Spulwurm, sest ta sisemuses olla palju mustust, mida püüti „eemaldada“ kõiksugu vastikute jookidega. Jäle-

dam neist — Schwedentrunk — õlu või vein, millele vürtsina lisandatud: vorsti, leiba, pipart, võid, sinepit, soola, vahest nõgest, telliskivi puru, tinti ja teisi „tervendavaid“ lisandusi. Edasi pennaalidele anti veel järgmisi nimetusi: Raupe (tõuk), sest nad olla veel „rohelised“ Imperfecti ja lõpuks ka Fux, mis nähtavasti seoses sõnaga Feix. Oldi arvamisel, et pennaal on söödik, joodik, kakleja ja ihnus. Nii neist arvati ja vastavalt sellele ka koheldi. Käitlemine oli vahest talumatuse ni toores. Üks aasta kuus kuud kuus nädalat ja kuus tundi kestis pennaal-aasta. Pennaali kulul korraldatud „Absolution- Schmauss'iga“ lõppesid pennaali kannatused. Ta sai šoristiks.

Kuidas elas šorist? Päeval ta kogus jõudu öösisteks seiklusteks. Tema toast polnud leida pea ühtegi raamatut, ehk mõnda üksikut kuskil pingi all, seegi tolmunud, rottide ning koide närida. Mööbel — lihtne, massiivne. Seintel rippusid püssid, mõõgad, vahest raudkindad ja jõhvidega vooderdatud vest — tarvilikud atribuudid kaklustel. Laual hulk klaase külaliste ootel, ei puudunud ka mängukaardid ja vürflid. Rõivas-tuselt üliõpilane erines vähe sõjasulastest ja sellidest. Nende seikluslik loomus väljendus nende rõivaski, kirjult ja metsikult lõhutult mõjus see. Org-i tunnusmärgina sõjaväelaste eeskujul kanti üle õla laia värvipaela. Keelu ajal eraldusmärgiks oli väike lint mõõga peral, mütsil ehk kokard mütsil.

1616. aastal ilmus trükist esimene jooma-comment, koostatud Blasio Vielsauff'i (Multibibuse) poolt. Vielsauff oli mees, kel oli taipu juriidilistest ja metoodilistest mõistetest. Tema „jus potendi“ koosnes 60 peatükist. „Joomine on tõsine, teatava piduliku tavandiga seotud toiming, võitlus“, nii arvab Vielsauff mainitud seadustiku sissejuhatuses. Joomisviise ta eristab kaks: *totales* ja *partiales*. *Totales* võib juua kui *floricos* (ægamööda) ja kui *haustikos* (ühe söömuga). Järgnevad peatükid on pühendatud varieeruvate joomakommete selgitamisele, sina-sõpruse joomisele, joomisele erisündmuste

puhul. Ka sellele, et tudeng võib väsida, on magister mõelnud. *Jus potandi* kohaselt pruugib vaid öelda „ulricum“ ja igäüks pidi kõrvale hoidma, kui ei tahtnud osastuda märjast, ebameeldivast üllatusest. *Jus potandi*'s tsiteeritud lauludes leidub mõningaid ka tänapäev tarvitata vaid väljendusi, nagu „Schmollis“ (arvatavasti sõnast smullen = schlemmen = lõbutsema) ja „Fiduzit“ (= Fiduz sit).

18. aastasajal on märgata tunduvat progressi üliõpilaselu arengus. Kombed õilistuvad, natsioonid arenedes omavad kindlama kuju, tekiavad uut tüüpi org-id: ordud ja korporatsioonid.

Natsioonides, milledesse juurepääs oli vaba igal kaasvõitlejal, tekiavad vabamüürlaste ordu eeskujul uued koonidised — üliõpilasordud. Vastuvõtt neisse oli piiratud. Ordusse võeti vastu teatava valiku järgi arenenumaid ja usaldusväärsemaid natsiooni liikmeid. 1770. aastast on teateid nelja suurema väljaspool natsioone tegutseva ordu olemasolust, vastuvõtt neisse ei olnud enam seotud maakondliku päritoluga. Uustulnukaile nende vastuvõtmisel loeti ette ordu määrused ja nõuti ordu saladuste pidamist. Vastuvõtt oli seotud teatava pidulikkusega müstilises miljöös. Igal ordul oli oma eraldusmärk, oma püha number, mida märgiti vastava arvu punktidega all- ja pealpool horisontaalset joont, ja oma deviisi. Üldiselt ordud tagasid sõprust ja kommete õilistamist. Ordudest on pärit meie üliõpilasorg-ideski maksev eluaegsuse printsip, tähendab neis hakati esmakordselt organiseeruma eluksajaks.

Ordud ja natsioonid, pooldades ja arendades kahevõitlust kui tüliküsimuste lahendamise moodust, sattusid vastuollu seltskonna ja võimudega. Tekkisid uued, antiduellantide koonidised ja võeti tarvitusele uus moodus tüliküsimuste lahendamiseks — aukohus. Võimude survele ordud likvideerusid järgneva aastasaja hakatusel. Samal ajal tekkisid ka üliõpilaskorporatsioonid. (Lõpp.)

Alfred Knibis.

Lääne-Euroopa suurte ja vanade üliõpilaskondade kõrval on Inglise üliõpilaskond alati sammunud esirinnas oma tegevusega rahvusvahelise läbikäimise edendamise, maade akadeemilise noorsoo lähendamise, eeskätt aga oma maa ja rahvusliku kultuuri tutvustamise alal. See tänuväärne ülesanne teostatakse edukalt, kuna laialdane organisatsioon ja majanduslik alus tagab mitmekülgseid võimalusi.

Inglise ja Walesi üliõpilaskond (National Union of Students of England and Wales — NUS) on kümne aasta eest loodud inglise ülikoolide ja arvukate college'ide üliõpilaskondade liit, mille ümber on koonduvad praegu ligi poolsada üliõpilaskonda ja organisatsiooni. NUS'i eesmärgiks on kindla sideme loomine üliõpilaskondade vahel keskorganisatsiooni kaudu, mis esindab kõiki inglise üliõpilasi (Iiri ja Šoti üliõpilaskonnad esinevad iseseisvalt) nii sise- kui välismaal, ja arendada nende hariduslikke ja sotsiaalseid huve.

Kuigi Inglise üliõpilaskond taotleb sihte, mis üldiselt omased Eesti üliõpilaskonnale, on ta organiseeritud mitmeti erinevalt meie omast. Juba oludki on teised: kuna Eestis on ainult üks ülikool, on Inglismaal neid viisteist. Üksiku linna järele nimetatud ülikooli moodustavad iseseisvad college'id (näit. Londoni ülikooli juures on neid umbes 35), millede üliõpilaskonnad siis astuvad NUS'i liikmeks. Peale üliõpilaskondade võivad viimase liikmeks olla ka üksikud üliõpilased ja ülikooli lõpetanud isikud kolme aasta jooksul peale ülikoolist lahkumist. Ka elu-aegsed üksikliikmed on ette nähtud.

NUS'i juhivad üliõpilaskondade poolt nimetatud esindajate kogu — Council — ja vähemaarvulisem Executive presidendiga eesotsas. Need

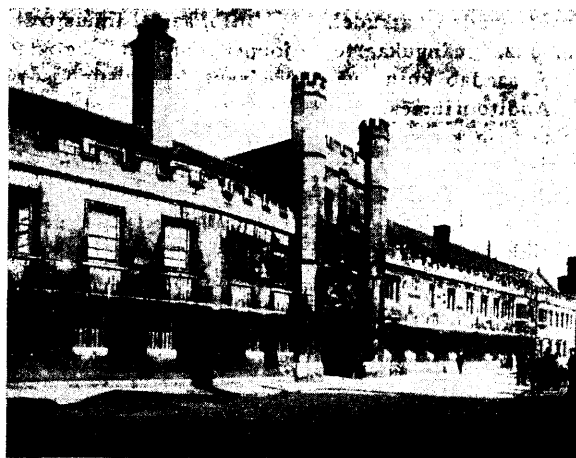
organid tulevad kokku kolm korda aastas, et kontrollida tehtud tööd, määrata tegevussuunda ja uusi tööülesandeid. NUS'i laialdane ja mitmekesine tegevus on korraldatud „büroo-töö“ alusel üle 10-liikmelise palgalise, kogenud ametkonnaga. Et mitte jääda ainult mehaaniliseks töösentrumiks, vaid et tuua ühtlust, elavust ja hoida kontakti kogu üliõpilaskonnaga, peetakse igal kevadsemestril üliõpilaste aastakongress. Kongressil esitatakse kokkuvõtte mõõdunud tegevusest; vähem arutatakse organisatoorseid kui üliõpilaselu ja ühiskonna probleeme ning kõige igapäevasemaid elu külg: teadus, politika, kunst jne. Kuid nädalase koosviibimise peatähtsus seisab enam akadeemilise nooruse otsekohese ja meeleoluküllase kohtamise võimaldamises. Hulk kutsutud külalisi-esindajaid paljuist välisriigist ja rahvusist leiab sõbraliku vastuvõtu. Need inglise üliõpilaskongressid on mõisteliselt väga lähedased meie üliõpilaspäevile.

NUS'i peakorter asub Londonis, West City ülikooli asutiste linnaosas. See on tüüpiline, kitsas 4-kuni 5-kordne ehitis, milles leiduvad sekretariaat, tööruumid ametnikele ja tagasihoidlik klubiruum. Kuna Rahvusvahelise Üliõpilasliidu (CIE) üliõpilaste ja rahvusvahelise läbikäimise komisjoni büroo on Inglise üliõpilaskonna juhtida ja asub samas majas, siis on peakorteris hooaegadel elav liikumine. See on kju-

„VANA RÕÕMS ÜLIKOOLEST JA

nenud omamaa ja välisüliõpilaste kohtamispaigaks. Laialdase töökava ja ettevõtete tõttu paljude osakondade kõrval töötab intensiivsemalt reisi- ja vastuvõtutoimkond. Inglise on liikuv ja tunneb huvi matkamise vastu, seetõttu toimkonna poolt korraldatud välisekskursioonid leiavad rohket üliõpilaste osavõttu. Hääd eeskujuga võiks leida inglise üliõpilase huvist kodumaa ja selle vaatamisväärsuste tundmaõppimiseks. Nii töötab matkaring, milline korraldab lühikesi tutvumiskäike juhiga linnas ja selle ümbruses peaaegu iga päev, millistest võimaldatud osa võtta ka kohalviibivail välismaa üliõpilasil.

Juba aastaid Inglise üliõpilaskond kutsub külla välismaa üliõpilaskondade esindajaid, et kuuajalise vastuvõtu jooksul tutvustada ülikoolide, üliõpilaseluga ja anda võimalust kokku puutuda inglise seltskonnaga. Külaskäigud teostatakse õppetöö ajal, mil üliõpilased kohal vastuvõtuks kaasa aitama ja tegevus täies hoos. Käesoleva kevadsemestri kutse saab ühiselt Balti riikide üliõpilaskondadele, millele järgnesid Lätist ja Leedust, kummastki kaks esindajat, ja allkirjutanu eestipoolse osavõt-

Christ's College'i (Cambridge) portaal.

A INGLISMAA" ÜLIÕPILASELUST.

jana. See oli juba teistkordne Inglise üliõpilaskonna kutse balti üliõpilasile (esimene 1928. a.).

Hästi korraldatud ja täpsusega teostatud kava kohaselt külalised viibisid esimesed kaks nädalat kuulsas ülikoolilinnas Cambridge'is ja hiljem samavõrra Londonis. Ringkäigud, vastuvõttud, korteris peatumine ülikooli õppejõu perekonnas ja eriti naiscolledge'is — ühiselamus tihedas kontaktis üliõpilaste töö ja tegevusega, — see kõik andis soodsa võimaluse pilku heita inglise üliõpilase maailma.

Inglise üliõpilaselu, mis pakub võõrale palju huvitavat ja omapära, on suuresti erinev Tartu tudengi omast nii elult, õppimisviisilt ja tervelt üldlaadilt. Juba ülikooli süsteem on enamasti erinev. Ülikool on õigemini üldnimetus colledge'ide kogule. Kui noor üliõpilane astub näit. Londoni ülikooli, siis ta alustab õpingut mõnes colledge'is, mis on ülikool vähemas ulatuses oma iseseisva administratsiooni, õppekorralduse ja ühtlasi ühiselamuga õpilasile. Ülikool, eriti vana Oxford ja Cambridge, võrreldes meie omaga, taotleb laialdasemaid sihte. Ta ei

ole ainult teadusallikaks ja haridustempliks, vaid ka asutiseks, mis hoolitseb oma kasvandike vaimlise ja kehalise kasvatuse eest. Samavõrd pannakse rõhku üliõpilase seltskondlikule ja ühiskondlikule arenemisele.

Otsekohene õppetöö on rajatud teisiti kui meil. Igas colledge'is töötavad oma õppejõud, on oma raamatukogu, laboratooriumid ja õppevahendid vastavalt erialale. Huvialali loenguid kuulatakse ka teises colledge'is. Loenguid ei ole palju, kuid nendel käimine on kohustuslik. Selle eest tuleb töötada järjekindlalt kodus ja anda aru sellest kirjallike ja praktiliste tööde näol. Colledge'i juhataja on tihedas kontaktis üliõpilase tööga ja selle tagajärgedega. Pealeselle korralduse töötaimise järele valvab n. n. „tutor“ või „supervisor“, kes on üksiti nõuandjaks kõigis õpinguisse puutuvais küsimusis. Iga semestri lõpul korraldatakse eksamid, enamasti kirjalikud. Ei tunta meie üliõpilase istumist ja „higistamist“ eksamihooyal, kuna töö on juba põhjalikult ette valmistatud semestri jooksul. Ülikooli kursus kestab kolm kuni neli aastat ja lõpetatakse astmelise diplomiga või teadusliku kraadiga.

Üliõpilased on peaaegu erandita vanuselt noored. Valitseb põhimõte, pealegi määrab õppekorraldus, et enne haridust, alles siis siirdumine ellu ja kutsetegevusele. Leivateenistuse kõrval õppivad üliõpilast palju ei tunta. Rohked stipendiumid ja

Inglise naisüliõpilase pidulik rõivastis.

kõrged auhinnad hää edasijõudmise eest valmistavad paljudele tee ülikooli. Kui puuduvad selleks eeldused ja vanemate rahakott ei kannata, siis tuleb loobuda kulukast üliõpilaspõlvest.

Üliõpilaste teaduslike ja erialaliste huvide süvendamiseks pakuvad häid võimalusi rohkearvulised akadeemilised seltsid ja klubid, nagu kunsti-, kirjanduse-, usu-, poliitika- jne. ühingud. Eriti populaarne ja elava osavõtuga on vaidlusklubi — „Debating Club“, mille sihiks on arendada oma liikme kõneoskust ja vaidlusvõimet. Traditsioonilise korra järele peetavad vaidlused haaravad mitmekesiseid teeme. Suured nõuded valitsevad kõne ettekandele, samuti sisulise selguse suhtes. Võib öelda, neil õhtuil vaieldakse tõsiselt ja teritatakse mõtlemist, seda aga enam efekti ja retoorika nõude, kui püstitatud teesise pärast. Kuid selle vastu need klubid on õigusega „parlamendikooliks“ pärastisele poliitika- ja seltskonnategelasele. Säälnakke alus kombeile Inglismaa poliitikas. — Kogukas arv üliõpilasi, eriti moodsais ülikoolis, on koondunud poliitilist ilmet taotlevasse organisatsioonisse, nagu „League of Nations Society“, „Conservative Association“ jne. Inglise üliõpilane on enamikus meelestatud õige rahvuslikult, konservatiivselt. Kuid sageli seda mitte niivõrd veendumusest kui konstruktiivselt mõtteviisist oma huviala piires, praktilise kavatsusega

Tüüpilist colledge'ide tagaküljelt — otseühendavad sillad.

tulevase elukutse ettevalmistamiseks ja võimalikult soodsast seisukohast kindlustamiseks pärast ülikooli. Inglismaal rahva suurt hulka, ka üliõpilast, huvitab tegev poliitika vähe. Poliitilised sündmused ja meeleavaldused jätavad üliõpilase kaineks.

Õppetöö kõrval esikohal seisab inglasele üldiselt omane spordiharrastus, millel on suur tähtsus üliõpilaselusel. Terves kehas terve vaim — seepärast ka isiku hinnatavus on sageli sõltuv ta sportlikest võimeist. Rühmsport: tennis, veesportidist sõudmine, pallimängud leiavad erilist harrastust. Colledge'ide vaheline võistlusind ja nende saavutused on tuntud rahvusvaheliselt (Cambridge-Oxfordi sõudevõistlused).

Teatrist ja lavakunstist ollakse väga huvitatud. Ülikoolilinnas teatrite küllastajate enamuse moodustavad üliõpilased, nagu seda tähelepanin Cambridge'is. Pea igal colledge'il on oma muusika-dramaatiline ring, milline korraldab etendusi üliõpilasele, sageli ka seltskonnale, ja kus harrastatakse lavakirjanduslike õpinguid ja luuakse algupärasteid üliõpilaselust. Vahest huvitusetat pole mainida Londoni ülikooli Birkbeck Colledge'i etendusõhtut oma korraldus teatrisaalis, kus tagajärjekalt lavale toodi Händeli muusika-draama „Saul“ colledge'i sümfooniaorkestri kaastegevusel.

Leidub palju erandeid inglise colledge'i üldises kirjeldamises. Kuid harilikult on colledge ülikoolist kui niisugusest sõltumatu juriidiline isik, iseseisva administratsiooni, isikliku koosseisuga töötav kõrgem õppeasutus ja oma kasvandike ühiselamu. See ühiselu süsteem põlvneb 13. sajandist, kui Oxfordis ja Cambridge'is asutati esimesed colledge'id, kõrge-mad ühiskoolid vaimulike etteval-

mistamiseks. Koos ülikooli arene-misega on see kandunud traditsioonina põlvest põlve. Sarnane olukord, nagu meil, kus üliõpilased elavad erakortereis, paljud isegi väljaspool ülikoolilinna ja sõidavad ainult ek-sameid andma, on Inglismaal harul-dane, — viimane pole üldse mõeldav. Elamine erakortereis on väga kitsen-datud, ainult erandjuhtudel võivad vanemad üliõpilased elada väljaspool ühiselamut. Ka säääl ollakse järele-valve all.

Inglise üliõpilane, ükskõik mis-sugusest kihist, elab paremini kui mandri üliõpilane läbistikkuna. Nagu inglise komme hoiab kinni kahetoa-lisest korterist, nii on ka üliõpilasel ühiskodus kasutada enamasti kaks tuba: töö- ja magamistuba. Terve rida mugavalt sisustatud töötube ja ühisruume kaminat ja vaikusega soodustavad õpingut, sageli väikesis rühmes ainekaaslaste poolt ühiselt harrastatavat tööd. Naisüliõpilasi näeme neis ruumes kas vabal ajal või ettekannete puhul istumas näpu-töoga.

Üliõpilaskodus või hostelis valit-seb kindel, täpne ja reeglipärane kord. Üliõpilane ärkab hommikul kell 7 teenija koputamise-ga uksele; ta järgneb gongilöögi kutsele ühi-sesse söögisaali; on hoolas ruttama loenguile, raamatukokku, võtab osa ühiseist ettekandeist ja klubikoosole-kuist; austab maja vaikset tundi ja piirab eneselõbustusi jne. Vali maja-reegel lubab õhtul väljas viibida kella 10 või 11-ni. Hilinejad jäävad suletud ukse taha, tihti otsides öö-korterit hotellis, et vältida piinlikku sisselaskmist. Mõnelpool värav ei avane enne järgmist hommikut. Vist teame mõndagi inglase seigast col-ledge'i müüri-l, mis lõpeb kas õnne-liku ja tähelepanematu pääsemisega

kambrisse, kuid aga pahatihti leiab ta end tõsise invaliidina haiglas — karistus pääle selle. Akadeemilist vabadust meie mõistes säääl ei tunta.

Mandri tudengile need reeglid tunduvad isikuvabaduse, teotsemis-ja seltskondlike huvide piiramisena. Kuid inglane ei nurise, ega tunta tarvidust selle vastu eksida. Kaasvõit-lejate sõbralikus ja elurõõmsas ringis pakub ühiskodu elu küllaldaselt ajaviidet ja meelelahutust. Selle õhkkond ühendab ja seob sõpruses eelarvamustest vabu tulevasti harit-lasi: klassivahed tasandab inimlik üksteisemõistmine ja kasvatus. Tun-takse end ühise perena, tehakse tööd metoodilise energia ja ratsionaalse ajajaotusega. Ülikooli õppekorral-dus, kasvatusprintsipiidid ja harrastu-dus, on teguriks, mis annab elujaata-vaid tahte- ja tööinimesi, nagu tun-neme üldist rahvustüüpi.

Muulased on ühelt poolt toonita-nud inglise õppiva nooruse tervemat eluviisi mandri omast. Kuid teiselt poolt on ka tihti kaheldud keskpärase kooli- kui ka üliõpilase teadmiste ja vaimlise arenemise astmes, kuna esi-kohale on tõstetud iseloomu kujun-damine, hää käitluse kasvatamine ja vabaõhu-elu füüsilise treeninguga. Ka räägitakse naisüliõpilasest, et ta tunduvat tihti naiivsena ja liig liht-sameelsena. Kuid see tuleb kahtle-matult panna nende nooruse arvele üliõpilasaastail. Tuletan meelde ühes colledge'is õhtupoolset teetundi vas-tuvõtja üliõpilastoas koos viimase hostelkaaslasiga, keda olin kohanud juba mõni päev varem. Oldi eriti huvitatud külaliste kaugest kodu-maast ja toodi vastastikku võrdlus-jooni ülikoolide elust. Kui vestlu-ses puudutati ka mandrilase kahtlust inglise üliõpilase teadmiste suuruses ja kitsas silmaringis, siis oldi vähe

pahandunud ja vastati, et mandri üliõpilased olla enam „raamatukoid“ ja keelteõppijad. Nemad aga oskavad hoida oma vaimu värskena vabaõhu-elu ja püsiva spordiharrastuse abil. Tõsi, teadustes on inglise üliõpilane sageli kõrgel arenemisnivool (loodusteadus, kunst, klassika). Mis aga puutub keeltetundmisse, siis inglane ei pea tarvilikuks väga palju õppida muid keeli, kuna oma keel on tunginud maadele ja meredele ja selle kaudu on ka kättesaadavad teiste rahvaste kultuurisaavutised. Õpitakse ladina keelt ja elavaist keelist prantsuse keelt.

* * *

Inglismaal käib väike protsent naisi ülikoolis. Võib-olla siin on suunamääraks eelharidus, mis saadakse koolist ja kasvatusinternaadist ja mis on enam üldhariduslik ja praktilisele elule kui teaduslikule tööle ettevalmistav. Teataval määral on ka paikapidav inglase enese väljendus sõnavõtu puhul oma kaasõdede haridusküsimuses — et keskpäraselt inglise naist rahuldab tüüp, kes tulevikuelus loodab saavutada rohkem edu oma loomuliku mõistuse — „common sense“i, naiseliku sarmi ja praktilise haridusega kui ülikoolist otsitud tarkusega. Kuid teiselt poolt on samavõrra hinnatud ja aja tasapinnale asunud mõtlej ja õppiv naine, kes ülikooli tuleb peamiselt jõukast keskkihist, kutseliste ja haritlaste ringkonnast.

Inglise naine avas tee oma kõrgema hariduse saamiseks möödunud sajandi keskel. Teerajajana asutati Cambridge'i ülikooli juures Girton Colledge 1869. a. Sellele järgnesid vähe hiljem Newnham Colledge samas linnas ja teised Oxfordis ja Londonis. Teerajajad ja nende järeltulijad pidid veel töötama aastakümneid, et saavutada üheõiguslust ja vormilist tunnustust naise akadeemilisele tööle. See on teostunud, kuid erandiga praegugi Cambridge'i ülikoolis, kus naislõpetaja ei saa mehega üheväärset teaduslikku astet. Kuid just selle ülikooli naiscolledge'ide töös on saavutatud kõrgem tase, mida püütakse „traditsioonina“ edasi arendada.

Sageli pean vastama küsimusele, kas inglise naine riietub vanamoeliselt ja kas kõik naised suitsetavad, nagu räägitakse?

Inglise naine nooremast generatsioonist, samuti naisüliõpilane, riietub vahest mitte niivõrd vanamoeliselt kui lihtsalt ja otstarbekohaselt. Sääljuures ei puudu aga maitsekus. Naisüliõpilase päeva- ja tööriivastus on väga tagasihoidlik: enamasti lihtne seelik ja džemper-pluus. Moe-kübaraid näed neil harva — harrastatakse eriti paljast pääd — ja siidi kantakse vaid õhtutualeti juurde.

Ja, inglise naised suitsetavad peaaegu kõik. Naisüliõpilased ei suitseta küll igas kohas, kuid võõrsil ja kodus pealelõuna kohvi juures ja teeajal on sigarett loomulik — kuulub nagu hea tooni juurde. Kohviku-kultuuri ei tunta.

* * *

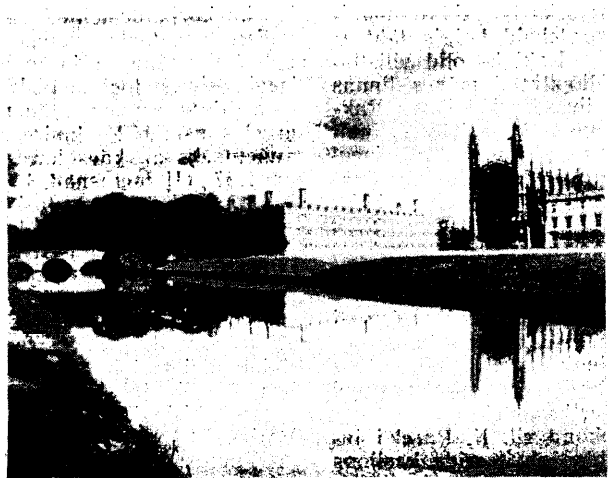
Londonis kaob üliõpilane kui tilk merre. Ülikooli asutised ja kolmveerand sada colledge'i umbkaudu 30.000 üliõpilasega, pääle mõne tsentrumi, asetsevad laiali üle linna. Neisse on kogunud ka rahvusvahelist üliõpilasperet rohkem kui kuhugi mujale. Saab sääl juttu olla ühiseist, siduvaist üliõpilasharrastusist, huvist ja kaasaelamisest üksteisele, nagu pakub seda üliõpilaselu teistes ülikoolilinnades? Siirdudes Londonist

Cambridge'i alles tunneb seda kontrastsust.

Cambridge on vana traditsioonide ja omapärasuste linn, kus valitseb veel aristokraatlik konservatism. Keskaeg, renessanss ja gootika elab edasi. Ridastikku idüllilise Cam-jõe kaldal seisavad colledge'ide kvartaalid. Hallid müürid, võimsad portaalid, kirikute kunstitööd, suured rohelised õued ja aiad, mustad üliõpilaskuued ja mütsid — need kõik on kaugel moodsast ajastust. See on tüübipärasem üliõpilasilmm, täie õigusega ennast hindav akadeemiline linn ja teaduste taimelava. Üliõpilaskondki moodustub valitud ainest. Cambridge'i suured ja arvukad stipendiumid ja auhinnad toovad sinna kokku andekama ja jõulisema osa inglise noorusest.

Colledge'i hooned on täis ajalugu ja omapära. Kõige vanem neist on St. Peter's Colledge, asutatud 1284. a. esimese regulaarse colledge'ina. Osa selle algaja kloostrikäigust on säilinud originaalsena. Samuti on huvitav Corpus Christi õu. 16. sajandist pärit suuremaid ja uhkemaid ehitisi on Trinity, St. John's ja King's Colledge'id. Uhke, kahetornilise kiriku-chapeli omab King's Colledge. Kiriku viisirikas kellahelin kutsub vormikuuets (oma colledge'i liikmed valges) üliõpilasi jumalateenistusele. Üliõpilaste arvu poolest esikohal sammub Trinity Colledge 800 liikmega.

E. Lepik.

Vaade üle Cam-jõe King's Colledge'i kirikule (Cambridge).

Uusi doktoreid

Dr. med. vet. Vassil Ridaal.

Dr. med. Aleksandra Ibrus-Määr.

Dr. jur. Nikolai Kaasik.

IV akadeemiline toetusnädal.

Üliõpilaskond, asudes möödunud semestril IV akadeemilise toetusnädala korraldamisele, oli teadlik neist raskusist, mis valitsevate kitsaste ja raskete olude tõttu üliõpilaskonna tegeviasis ootasid. Kuid et säilitada traditsioonilist üritust ja muretseda hädavajalist toetust omaabi ettevõttele, tuli asuda raske ülesande teostamisele.

Toetusnädala peatoimikond koosnes käesoleval korral küll vanemaist üliõpilasist, ei omanud kahjuks aga kogemusi toetusnädalate korraldamisel. Kasutades olemasolevaid andmeid, leiti, et rahuldavaid tagajärgi võib saavutada ainult toetusnädala laiemale alusele viimisega; seks korraldati nõupidamisi ja koosolekuid kõigis tähtsamais keskuses. Kahjuks olid vilistlased kui ka üliõpilased mõnes linnas äärmiselt passiivsed. Nii ilmus Rakveres 50 kutsutust koosolekule ainult 5—6, kuna aga Valgas ja Võrus isegi peatoimikonna poolt palutud korraldajad toetusnädala edukat läbiviimist takistasid. Neil põhjustel läks korda ellu kutsuda toimikondi ainult Tallinnas, Narvas, Viljandis, Pärnus, Haapsalus ja Paides.

Tallinna toimikond, mis moodustati üliõp. org-ide esindajaist, korraldas Gloria Dancing'us kell 5-tee ühes ameerika loteriiga ja gümnaasiumi ruumes kontsertkoosoleku.

Pärnu toimikond vil. K. Parek'i juhatusel korraldas ohvitseride kasiinos seltskondliku õhtu ja Endlas kontsertkoosviibimise.

Viljandis ja Rakveres kavatsatud

ettekandeõhtud jäid ebasoodsate rahalikkude olude tõttu ära. Eriti agaalalt toetasid korjandust Paide toimikond vil. Petsch'i juhatusel, Haapsalu toimikond vil. A. Üksti juhatusel ja Rakvere toim. vil. J. Pallap'i juhatusel.

Asudes IV ak. toetusnädala tulude ja kulude üksikasjalisele vaatlusele, võime tähele panna silmapaistvat erinevust kahest eelmisest. Üldine kitsas olukord on surunud oma pitsati tuludele, kuid ka kulud on äärmiselt kokkõmmatud. Ülejääk kr. 3054,22 on aga sellevastu paarisaja krooni võrra suurem kahe eelmise toetusnädala ülejäägist.

Korjandus on annud rekordilisi tagajärgi. Nii annetatud asjade väärtus kui ka korjanduslehtedega saadud rahaliste annetuste summa ületab kaugelt kahe viimase ja mõne krooniga isegi esimese toetusnädala saavutused. Annetajate arv on välis-toimikondade arvel tõusnud. Keskmiseks rahaliseks annetuseks on käesoleval korjanduse kr. 1.77. (II toetusnäd. kr. 3.80 ja III kr. 2.) Rahalisi annetusi tuli organisatsioonidele väljaantud korjanduslehtede järele ümmarguselt kr. 900, kuna kr. 800 pea- ja välis-toimikondade korjandusel koguti.

Kohapeal korraldatud ettevõtetest oli esmakordne Saksa teatris korraldatud näidendiõhtu, kus üliõpilased hra Türk'i juhatusel kandsid ette soome kirjaniku Eino Leino „Maa Parimad“.

Toetusnädala käsipalliõhtu, kus muuseumis võrkpallis kohtasid ülikooli õppejõud ja Üliõpilaskonna Edustus, leidis elavat osavõttu,

Üldiselt on tulud ettevõtetest vähenenud 100 kr. võrra, kuna Tallinnast saadi pool vähem võrreldes eelmise toetusnädalaga.

Üks esimesi toetusnädala eesmärke, üliõpilaselu ja stuudiumi küsimuste selgitamine ning üliõpilasomaabi propageerimine, leidis võimalust mööda teostamist ajakirjanduses, „Üliõpilaslehes“ ja koosolekutel, avaldati au-presiidiumi ja üliõpilaskonna juhatuses üleskutsed, neid vajaliselt levitades.

Tehtud kokkuvõtetest selgub, et kogu üliõpilaskond ja pea kõik üliõp. organisatsioonid on toetusnädala korraldamineks kaasa töötanud. Tabel 2 näitab üksikute org-ide ja nende tüüpide kaudu saadud tulude hulka.

Org-ide töö intensiivsust näitab 3-mas tabel, kus org-ide on järjestatud iga üksiku liikme peale langeva korjatud väärtuste summa järele (arvest. 1933. a. pro I sem. liikm. arv.).

Esitatud järjekord ei anna üksi õiget ülevaadet, kui tähelepanemata jätame annetajate arvu. Annetajate arvu järele organisatsioon võrreldes on esikohal Eesti Naisüliõp. Selts.

Tühjalt töid korjanduslehed tagasi korp. Harjula, Vene Üliõpilaste Selts, korp. Fr. Academica ja korp. Slavica. Organiseerimatute büroo ei võtnud korjanduslehti üldse vastugi.

IV ak. toetusnädala ülejäägist määras üliõpilaskonna edustus kr. 2000 õpperaamatute kirjandusfondi ja ülejäänud haigekassa fondi täiendamiseks.

H. Üksti,

IV ak. toetusnädala peatoimik. juhataja.

Tabel 1 Neljanda akadeemilise toetusnädala tulud ja kulud

Tulud		Kulud			
	Kr.	Kr.	Kr.	Puudu- jääk Kr.	Ülejääk Kr.
Sissetulekud korjandusest					
Korjandusest saadud raha		1 693.97			1 693.97
Näidendi-õhtu 3. III Saksa teatris					
Pääsmete müügist	173.20				
Kavade müügist	5.35	178.55			
Toetusnädala käsipalli-õhtu 4. III					
Pääsmete müügist		74.70			
Ten o'clock tea dancing 4. III					
Pääsmete müügist		28.—			
Loterii-allegri ja piduõhtu 5. III					
Pääsmete müügist loteriil	115.60				
Pääsmete müügist peol	249.60				
Looside müügist	835.54	1 200.74			
Loterii-allegri ja lõpupidu 12. III					
Pääsmete müügist loteriil	20.80				
Pääsmete müügist peol	46.—				
Looside müügist	225.69	292.49			
Üldloomuga tulud ja kulud					
IV-da toetusnädala kava kuulutustest	137.—				
Einelaudade puhastulu	13.91				
Järele jäänud asjade realis.	5.—	155.91			
Tallinnas korraldatud kella 5 teest ja koosolekust					
Pääsmete müügist	500.—				
Ameerika loteriist	116.10				
Kontsert-koosoleku ülejääk	1.92	618.02			
Kokku tulud		4 242.38			
Kulud					
Ruumide üür	65.—				
Lavastaja tasu	50.—				
Muud kulud	45.99	160.99			17.56
Korralduse kulud	20.51				54.19
Muusika	15.—				
Muud kulud	12.—	27.—			1.—
Trükitööd ja reklaam	134.79				
Muusika ja solistid	93.20				
Ilupuud	10.—				
Riidehoid	20.—				
Ostetud asju	58.—				
Korralduskulud	96.41				
Maksud	49.24	451.64			749.10
Trükitööd ja reklaam	13.—				
Muusika, lilled ja ilupuud	40.50				
Korralduskulud ja maksud	16.86	75.36			217.13
Üldloomuga korralduskulud	193.06		37.15		
Korralduskulud	259.60				358.4
Kokku kulud	1 188.16	37.15	3 091.37		
Kokku puhastulu					3 054.22

Tabel 3

1. ÜS Liivika	Kr. 8.75	iga liikme kohta
2. Eesti Naisüliõpilaste Selts	2.70	" " "
3. korp Limuvia	2.66	" " "
4. korp Amicitia	2.45	" " "
5. ÜS Concordia	1.94	" " "
6. EÜS Ühendus	1.86	" " "
7. korp Lembela	1.53	" " "
8. ÜS Raimla	1.36	" " "
9. Eesti Üliõpilaste Selts	1.32	" " "
10. EÜS Põhjala	1.32	" " "
11. ENÜS Ilmatar	0.95	" " "
12. korp Revelia	0.94	" " "
13. korp Rotalia	0.82	" " "
14. Üliõpilaskogu Valvila	0.74	" " "
15. korp Filiae Patriae	Kr. 0.73	iga liikme kohta
16. korp Neobaltia	0.66	" " "
17. korp Ugala	0.54	" " "
18. korp Sororitas Oriens	0.52	" " "
19. korp Baltonia	0.42	" " "
20. korp Indla	0.34	" " "
21. korp Estonia	0.26	" " "
22. korp Sakala	0.24	" " "
23. Balti-Saksa Naisüliõp. Selts	0.24	" " "
24. korp Vironia	0.21	" " "
25. EÜS Veljesto	0.20	" " "
26. korp Fr. Tartuensis	0.20	" " "
27. korp Livonia	0.20	" " "
28. korp Metraine	0.18	" " "
29. korp Fr. Estica	0.04	" " "

Tabel 2

Organisatsiooni tüüp ja nimi	Annetajate arv ¹⁾	Asjade väärtus ²⁾	Korjanduslehtedega rahas	Kokku	Kohtade järele ³⁾
Eesti korporatsioonid:					
Amicitia	6/60	19.—	110.90	129.90	4
Filiae Patriae	8/24	16.25	58.25	74.50	9
Fr. Estica	—/5	—	4.50	4.50	30
Fr. Livienensis	—/18	—	5.90	5.90	27
Fr. Tartuensia	—/6	—	10.—	10.—	23
Indla	15/13	11.25	15.—	26.25	17
Lembela	27/16	46.13	—	46.13	14
Revelia	20/29	50.25	36.15	86.40	6
Rotalia	1/17	5.—	60.—	65.—	10
Sakala	8/5	10.60	18.50	29.10	16
Ugala	—/58	—	50.95	50.95	13
Vironia	—/23	—	21.—	21.—	19
Kokku Eesti korp-idelt	85/274	158.48	391.15	549.63	
Üliõpilasseltsid:					
ÜS Concordia	20/10	36.38	16.—	52.38	12
Eesti Üliõpilaste Selts	35/27	233.74	180.50	414.24	2
Eesti Naisüliõpilaste Selts	173/115	285.80	70.05	355.85	3
ENÜS Ilmatar	18/29	7.35	15.39	22.74	18
ÜS Liivika	96/27	364.91	98.75	463.66	1
EÜS Põhjala	—/35	—	61.50	61.50	11
ÜS Raimla	15/46	18.45	64.55	83.—	7
EÜS Veljesto	—/18	—	16.—	16.—	20
EÜS Ühendus	—/28	—	121.—	121.—	5
Kokku üliõpilasseltsidelt	357/335	946.63	643.74	1590.37	
Üliõpilaskogud:					
Valvila	12/15	12.98	24.03	37.01	15
Kokku Üliõpilaskogudelt	12/15	12.98	24.03	37.01	
Vähemusrahvuste org-idelt:					
korp Estonia	—/16	—	8.—	8.—	26
„ Livonia	—/5	—	5.—	5.—	28
„ Neobaltia	—/5	—	10.—	10.—	24
Balti-Saksa Naisüliõpilaste Ühing	—/2	—	5.—	5.—	29
korp Baltonia	—/20	—	10.—	10.—	25
„ Slavia	18/—	12.50	—	12.50	21
„ Sororitas Oriens	16/—	11.90	—	11.90	22
„ Limuvia	31/5	58.45	19.—	77.45	8
„ Métraine	—/4	—	2.—	2.—	31
Kokku vähem-rahv. org-idelt	65/56	82.85	59.—	141.85	
Pea- ja välistoimkondade korjanduslehtede järele saadud (välja arvatud toimkonnad, kus org-id korjandust teostasid)					
	64/315	335.95	576.05	912.—	
Kokku toimkondadelt	64/315	335.95	576.05	912.—	
Kokku kõigilt	563/995	1536.89	1693.97	3230.86	

1) Joone pealne arv näitab annetajate arvu, — alumine raha annetajate arvu. Arvesse on võetud org-ide eneste poolt korjanduslehtedele kantud asjad ja rahasummad.

2) Kokkuvõtted on tehtud lehtedel leiduvate arvude järele, ilma asju ümber hindamata.

3) Kohtade järjekord märgitud vastavalt iga org-i kaudu saadud tulude suurusele.

Tallinna teatrikiri.

Mait Metsanurk: Umbrohu juured, näidend neljas vaatuses.

Mait Metsanurga uusima draama esietenduselt saadud muljeid sorteerides langeb neist valdav enamik negatiivsete hulka. Üldmulje oli äärmiselt ebamäärane. Nagu oleks autor teinud jõukohatuid pingutusi, et midagi öelda, ent keel osutus nõrgaks või lihtsalt polnud öelda midagi uut ja haaravat. Vaatleja jäi igatahes külmaks ja ükskõikseks nii tõdede kui ka tegevuse suhtes.

Kogu näidendile annab värvi või värvituse autori maailmasuhtumus. See on algeline, naiivne ning selle naiivse kujundamises ei leia Metsanurk ei eluvõrdsed ega ka, mis põhjaneva tähtsusega, kunstiväärusl. kvaliteete. Eluvõrdsuse mittetabam. on seda paradoksaalsem, et näidend taotleb reaalselt käsitluslaadi ja et autor kuulub n. n. eluläheduslaste gruppi. Metsanurk, tõsi küll, kujutab inimest, ent mitte elavat. Veel enam, ka mitte elujõulist inimest. Kas see pole midagi äärmiselt karakterset, et M. M. on „Umbrohu juurtes“ osanud veenvalt anda vaid tudisevaid vanakesi või jällegi elamatuid poisikesi. See kindlasti pole juhus. Elutust saab M. M. sellega kätte, et ta kasutab tegelaste iseloomustamist ühe või teise maailmavaate õigeks või hukkamõistmiseks. Ei meeldi talle — autor on ju sotsiaalelu kohunik — see või teine kord või maailmavaade, siis ta võõpab vastava maailmavaate esindaja vastavalt antipaatialle ja sümpaatialle kas mustaks või valgeks. Kogu võttest ei saaks öelda, et see oleks kunstiliselt midagi muud kui vaid odav ja kulunud. Pai-kommunist Jaan uhkleb me ees nagu serafim säarsaabastes. Kui vaja, kasvab sõnus mõneks sekundiks kotkatiivuliseks uue korra toojaks. Nii muu seas ta päästab Peetri, et galantselt teha armastatud naisele hääd meelt. Et, vaadake, madaam, siin Teile Johhanaani pää! Kui vaja, läheb kohusetruult ja hulljulgelt kuulide rahe alla ja toob kaasa kuulipil-

duja. Kui vaja, kaotab võitluses käe ja vaatab isale päris inimlikult silma ega reeda valgeid, võideldes nende poolt. Sõdur tipp-topp. Peeter on jällegi täissõnund ja vahest seepärast jõhker valge. Ta elukutes ei näi seisvat muud, kui söimata venda, isa, vaenustada kõiki teisitimõtlejaid ning panna ja võtta püssi käest ja kätte. Südant ega hinge sel sangaril ei ole. Ta on täielik psühholoogiline võltsehitis, must kurat. Inimlikult-liigutavat ja naiselikku pole ka palju Liisas, ta naises. Kui ta ühel hetkel ei langeks, vist päris kogemata, Jaanile kaela, siis ei usukski, et ta on naine. Üldse on päätegelased kas inglid või tondid või parimal juhul — Liisa — nukukesed. Täitsa imelikul kombel näib evivat kuratlikke jooni ka kommunist Priidu. Et ta kohut mõistes ei vala otsekohe pisaraid, siis see on kindlasti lapsus. Hoopis rahustavamalt, inimlikumalt mõjub vanaperemees. See mõistab olukorda õigemini kui teised, ei suuda aga vanadusenõtruses tuua, nagu autorgi, tegevusse mingit, ka mitte improvisoorset, lahendust. Usutav on Peetri vend Ruudi ja teenijatüdruk. Ent need on kõrvaltegelased. On huvitav, et näidendil puudub päätegelane, olgugi et Jaan alapäälkirjas on selleks mõeldud. Ebaõnnestunud kuju, tüki vähesegi ühtluse säilitamise mõttes, on rätsep. Alul ta on arg, hiljem julge ja lahingus kodune, kus talt seda ei ootaks. Lobiseb seltskondlikult vahetpidamata, just nagu istuks külalislahkes majas peolaua taga uute roogade ja mitte püssikuulide hädaohus. Rätsepa iseloomu nihkumine arast julgesse ei tundu usutavana. Teisalt on rätsepa kuju kahjuks näidendi draamatilistele elementidele. Tribunaali äärmiselt tõsine stseen, muide üks efektsimaid kogu näidendi ulatuses — lahjenes tänu rätsepale farsiks. Üldiselt meenutasid näidendi kujud enam geomeetrilise eeti-

ka figure kui elavaid inimesi. Vahet sellest nukulisest, konstrueeritud tingituna neil paberist sangareil puudus ka arenguvõime. Nad püüsid samastena algusest lõpuni. Oma palet neis polnud. Kummaline oli neid näha laval söömas, joomas, sülitamas „eluläheduse“ programmi täitmiseks. Õnneks publik seda tüüsu taipas.

Sündmustik, temaatika, mis tegelasi laval koos hoidis, jätab täiuslikkuse ja kunstiväärtuslikkuse suhtes mitte vähem soovida. Sündmustiku taustaks oli valitud Vabadussõda, kuid see, mis sel frondil toimub, ei ole sotsiaalne võitlus ega ka lembdraama. Esimese veerema panevad jõud on küll antud, ent põhilisi põhjusi ei märganud. Puudus maailmavaadete fanaatiline elamuslik külg. Jaan ju tuulelipleb valge ja punase vahel, üritamata midagi aktiivset, suurejoonelist, oma veende kohast, N. B. — oletatava veende kohast. Tema ei talu sotsiaalset heitlust täiel määral. Temas pole veendekommunismi, nagu pole Peeter ka valge maailmavaatel. See on pigemini olukommunism ja seepärast on liigne oletada, et kirjanik hiilib traataia poole. Kommunist, valge siin ainult välised külgekleebitud etiketid.

Sotsiaalse heitluse kõrval puudutud lembeheitlus on autorile veelgi ebaõnnestunud ala. Peeter on Jaani ära olles viimase armsamaga abiellunud. Nii, võib mõelda, et on tekkinud päris fataalne ja põnev kolmnurk — Peeter, Liisa ja Jaan. Südamete kurbmäng peaks end andma kuidagi tunda. Ehk kordki kiresöösti, lembevalu! Kuid ei midagi sellast. Räägitakse tekstis, et Liisa ja Jaan armastavad teineteist, kuid milleski see ei ilmne. Tegelastel pole temperamenti. Autor loeb tegelastele päle tundmusi ja maailmavaateid ning omadusi, ent vaataja ei suuda seda uskuda. Lugupeetud autor petab, kindlasti petab.

Kompositsioonilisest küljest kannatab teos ebaühtluse all. Tõusukohad on alul, lõpul on langused. Huvi raugub vaatlejal kaua enne tegelikkude lõppu ja viimane ununeb enne kui olete teatrist lahkunud. Paremini on õnnestunud esimesed vaatused, viimane lohiseb kui šlepp, mis talutoas on liigne. Süzeeline ülesehitus on autorile ilmselt valmistanud suurt muret. Autor pole teadnud — sel lane jääb mulje —, mida panna tegelasi tegema, ja on siis ühel kohal jõudnud otsusele, et püssilaskmine sobiks neile ajaviiteks hästi. Lahingustseenid on selle sähkmõtte tõttu paisunud pikiks ja tüütavaiks ning kogu asi tundub täitematerjalina. Muu tegevus oli enam-vähem jälgitav, kohati koguni huvigagi, ent kui

tegevuskäik ei järgne tegelastest, kui tegelased on omaette maailm ja tegevus omaette, siis ei saa olla juttu kunstiaiuslikust näidendist. Umbes: reaalne, võimalik tegevus, ebarealistlikud, võimatud sangarid. Et autor neid kahte erinevat poolust on kokku köitnud, ei lisa loole särmi. Näidend põeb verevähesust. Kiususat kirjutada: Recipe ferri!

Ning kogu asja moraal? M. tahab näidata, et hundil on teine suhtumine õigusele ja õiglusele kui lambal, orjal teine kui isandal, sulasel teine kui peremehel, et umbrohu juured peituvad sotsiaalses ebaõigluses ja igasuguses ülekohtus. Vanad habetanud töed! Küsitav vaid, kas neid vaja serveerida kokteilis, mille muud lisandid on nukktegelased, kompositsioonilõtvus, naiivsus, võltspsühholoogia, igavus ja venivus, temperamendipuudus jne. Vägaagi küsitav.

Tunnustatav oli aga autori suur tahe anda näidendile sügavuse ilmet. Võimalik, et kunagi see tahe mõne näitekirjaniku man kannab vilja.

„Eerik XIV“ ja „Kauka Jumal“ „Vanemuises“.

Tervelt pool hooaega vahetpidamata komöödiat ja janti küll oma, küll küllaliteatrit — pole siis ime, kui sellest liigest magustoidust tulpinud organism otse vajadust tundis millegi toekama järele. Strindbergi „EERIK XIV“ oli sel kohal kahtlemata teretulnud vahelduseks.

Nii intrigilt kui tüüpidelt on kõnesolev näidend üks huvitavamaid Strindbergi kuningadramade sarjast, kuid selle juures ka suuri nõudeid esitav niihästi näitejuhile kui nimiosa kandjale. — Mis puutub lavastusse, siis oli A. Sunne teinud tunnustusväärse töö. Kuigi ettekanne ei üllatanud erilise leidlikkusega, oli ta läbi viidud siiski stiilse ühtluse ja järjekindlusega. Täiel määral õigustatud oli kolmanda vaatuse esimees stseeni ärajätt — midagi olulist ei läinud sellega kaduma. Kuid millest oli tingitud see, et draama teine pool pääsis vähem mõjule esimesest, mis oli seda ootamatum, et traagiliste sündmuste raskuspunkt oli kuhjunud just viimastele vaatus-tele?

Draama nimiosa oli antud R. Ratasessa vilun. kätte. — Eerik XIV — see on selgrootu, võimuahne, kõikjal reetjaid kartev kuningas, täis seesmisi ristvoole ja vastolusid. Siinsamas on ta toores, julm, nõdra-meelsuseni raevutsev ja järgmisel hetkel juba harduv, lembe ja kurjapalgav nagu laps, kes ei saa uinuda, kui on päeva ajal teinud halba. Selle psühholoogilise tüübi tõlgitse-

Tänu Töölisteatri tublike lavastusele jäid mitmedki allpoolloeteldud vigadest varju. Roostetanud kujud muutusid kohati talutavaiks, loid tegevus võttis jalad alla. Peetrit mängis tekstikohast skemaatilisust allakriipsutades A. Särev. Jõuline kaju. Sauna-Jaan Alamaa kätes oli täiesti rahuldav. Hää oli Põlla antud poisike Ruudi, üks paremaid figure kogu õhtult. Baumani rätsep lõikas loorbereid, leidis sobiva tõlgitsuse, kuigi publiku pärast ja tüki traagilise külje päästmiseks oleks tahtnud seda osa näha mõne väiksema naljamehe käes. Väga hää oli Johanson vanaperemehena. Vananimlik leplikkus ja loobumus joonis ehtsalt. A. Tamm saunaeidena, L. Römmer Liisana täitsid omi osi rahuldavalt. Põldroosi Priidu tribunaalistseenis võlus närvlikkusega, sõnade segipaiskamisega ning fataalsusega. Kahju, et seda osa oli vähe. Autorile annetati kombekohaselt lilli.

Linda Künnapas.

mine on näitlejale kahtlemata probleemiks. See nõuab suuri võimeid, psühholoogilist süvenemist, ajaloolise algkuju tundmist ja pikemaajalist püsivat tööd. Kahjuks meie teatriolud ei suuda pakkuda ka raskemate osade puhul näitlejale ajalooliselt küllaldast süvenemisvõimalust, kuna uue lavastuse ettevalmistused toimuvad tavaliselt vaid paari nädala piirides. Arvestades seda asjaolu, tuli Ratasessa oma ülesandega päris hästi toime. Kaju oli üldjoontes õieti tabatud ja küllaltki reljeefne. Kahjuks hävitas ebaselge diktsioon eriti märatsushoogudes tugeva anuse teksti.

E. Ende mängis veenvalt Eeriku „ainsat söpra“ Göranit, kes oli kuningale selleks tugevaks selgrooks, mis tal endal puudus. Hoolikalt läbi mõeldud osa nii toonis, ilmes kui iseloomustavas tarduv-mõtlikus poosis keskendas endale publiku alalise tähelepanu.

Kuninga armukest Karin Mansdotterit tõlgitses pr. Idam sobiva tagasihoidlikkusega. See Karin polnud luksusejanuline ega võimuahne mätress, vaid ennem mingi õnnetu vari, kes elas alalise hirmus oma isanda ja mehe ootamata tujude ees. Pisut segavalt mõjus pr. Idama juures ainult teatav traagiline noot, mis üllatavalt meenutas Liina Reimanni.

Rahuldavad olid ka teised osalised, kellest eriti silma paistis E. Türk Svante Sturena. Dramale olid sobivaks tagapõhjaks Haasi õn-

nestunud dekoratsioonid, mis koos rõivastus-effektidega — ehkki need osalt ajaloolisest märgist olid mööda lastud — andsid meeldejäävaid maaililisi pilte.

Õnnelikuks mõtteks oli ka Kitzbergi „KAUKA JUMALA“ lavaletoomine, kuna see vägagi mängitav ja nauditav draama enam tükk aegu rambivalgust polnud näinud. See etendus oli nagu lohutavaks tõenduseks, et meie väikearvulises lavakirjanduses leidub siiski teoseid, mis kaugemale ulatavad päevakajalisest pisirüselisust ja satiiri kõverpeeglis moonutatud ühe-epohhi elulõikeist. Ei saa öelda, et „Kauka Jumal“ oleks meie näitekirjanduse alal mingi ideaalne musterkuju. Kuid innu ja armastusega kujutatud tüübid, loomulikult arenev konflikt ja traagika, mis tekib paratamatult vastooluste elukäsituste ja hingelaadide kokkupõrkel, sulavad siin dramaatiliseks tervikuks, mis on maitstav veel siiski, kui praegu furoori tekitavad „ühe-hooaja“ lavapalad on ammu heidetud „ajalukku“.

Vanemuislaste seekordse ettekan- dega võib üldiselt jääda rahule. Hoolika töö oli teinud E. Türk niihästi lavastajana kui peaosas kandjana, kus ta taas pakkus läbituntud ja nauditavat mängu. See Mogri-Märt polnud ainult too rahahull vastik vanamees, millisenä teda paraku on serveeritud nii paljudel lavadel. Sümpaatselt rõhutatud humaansuse sugemed tegid sellest „koletisest“ psühholoogiliselt mõistetava kaju, mille traagika oli ilmne ilma viimase vaatuse kommentaarideta. Palju seemist tõtt ja vähe väliseffekti oli sel korral E. Türki päämisi vourusi.

Debüteeriv M. Epler andis pere- naisena üldiselt vastuvõetava ja usutava kaju. Näitlejana noorusest hoolimata oli vanainimeslik toon ja liikumine vägagi õnnestunult tabatud. — Tütarlapselise hoo ja iseteadvusega võitis pr. Türk Miilina sümpaatia esimestes vaatuses. — J. Kullilt noore Märdina võis oodata veenvamat ja läbimõeldumat mängu, kuigi ta kohati oli päris rahuldav.

Kõrvalosad olid eranditult sobivais kätes. Nii andis Pulst Annana, Meering Masa-Antuna ja Ratasessa Marjapuuna tabava ja reljeefse tüübi.

H. Esko.

AKADEEMILISI TEATEID

1933. a. auhinnaaajad.

USUTEADUSKONNAS:

- 1) Teemale: „Neljandama evangeeliumi autor“, märgusõnaga: „Johannes“ — I auhind, autor Adolf Horn, theol. (org-matu).
- 2) Teemale: „Dialektilise teoloogia eshatoloogia“ märgusõnaga: „Futurum aeternum“ — I auhind, autor Elmar Silvester Teppan, theol. (Liivika).
- 3) Teemale: „Psühhoanalüüsi vaa-det kristlikule dogmale“ märgusõnaga: „Analio“ — I auhind, autor Paul Voldemar Koppel, theol.
- 4) Töö teemale: „Kiriku võitlus

alkoholismi vastu: ajalooline areng, eriti kodumaal, põhimõtted, tuleviku ülesanded“ märgusõnaga „Semeš“ — I auhind, autor Johannes Sellio, theol. (Ugala).

5) Töö samale teemale märgusõnaga: „Redemption“ — II auhind, autor Elmar Tepper, theol. (Concordia).

6) Jutlus teksti üle „2. Kor. 6, 1—10 ühes eksegeetilis-homileetiliselt põhjendatud dispositiooniga“ kõrgem jutluse (II auh.) auhind, autor Johannes Sellio, theol. (Ugala).

„Romantiline tütarlaps“, Martínez Sierra komöödia 3 vaatuses „Vanemuises“.

Nii siis vahelduseks importkomöödia. Värskus ja uudus on teatrielus alati tervitatavad nähted, eriti nüüd, kus meie lavanälgja pea eranditult on kustutatud kodumaa saadustega. Miks aga vanemuislased olid peatuma jäänud selle viljaka hispaanlase vähetuntud ja küsitava kirjandusliku väärtusega näidendi juurde, jääb nende saladuseks.

Ja komöödia ise? Tsentraalkujuks „kodukasvanud“ tütarlaps, kes kadedab meeste vabadusi, loeb sentimentaalseid romaane ja loob illusioone nende tundmatust autorist, kes materjaliseerudes irooniliselt ellu suhtuvaks, kogenud vanapoisiks, ongi näidendi teiseks keskkujuks. Täiteks huvitav paar vanu daame, mõned kõrvalkujud ja dekoratsiooniks lustakas vendade kolmik. Intriig areneb kõigi ameerikalikkude võtete ja loogikaseaduste kohaselt. Siin on pimedas võrast aknast siseroniv tundmatu, surmani ehmunud kaunis tütarlaps, siis välkude ja tormi müstikat, rida naiive sobiv-paratamatuid situatsioone ning muidugi tubli annus õilsat armastust ja happy end. — See sulgkaaluline salongkomöödia on hispaanlaste man kindlasti vägagi mängitav, kuid hoolimata kõigest oma lõunamaisest sarmist ei suuda meie teisesuunaliselt arenenud maitse sellega niipea koduneda.

Kes teab, vahest oleks meisterlik mäng ja geniaalne lavastus tüki

maitsetavaks teinud meie publikule. Kahjuks olid sel õhtul nii üks kui teine vaid keskpärased. „Romantiline tütarlaps“ Rosariot tõlgitses prl. Aren, kes väliselt andis vägagi õnnestunud kuju, omades küllalt sarmi ja graatsiat, kuid sõnaliselt osas kippus ilmselt jääma ühekülgses ja monotoonseks. Pisut segavalt mõjus ka kohati teravaks muutuv hää. — Küünilise, kuid meeldiva romaani-kirjanikuna oli Sunne üldiselt rahuldav, kuigi ta oma võimete juures oleks võinud pakkuda palju läbitunumat ja innustunumat mängu. — Sümpaatse palju nägeva ja palju mõistva vana dona Barbaritana andis L. Tubin kahtluseta õhtu kõige kõitvama ja meeldejäävama kuju. Trumbiks selle osa juures olid õigel kohal serveeritud elukogenud vaimukused, mis võitsid publiku üldise poolehoiu. Dona Barbaritale sekundeeris väarikalt Maria Pepa (L. Tamm) oma läbipaistva humoorika variserikkuse ja vanainimesliku kiusakusega. — Naissekretäri mängis pr. Suvorova talle omase temperamendi ja elavusega. — A. Talvikut kirjaniiku senise armsama osas oleks tahtnud näha enesekindlamana ja julgemana.

A. Meeringu keskpärane lavastus ei hiilunud eriliste vooruste ega puudustega. Sobivaks raamiks olid komöödiale Haasi dekoratsioonid.

H. E.

7) Jutlus sama teksti üle märgusõnaga: „Ärge pange imeks, minu vennad, kui maailm teid vihkab“ — II jutluse (III auh.) auhind, autor Karl Teel, theol. (Ugala).

ÕIGUSTEADUSKONNAS:

1) Teemale: „Tavaõigus“ — märgusõnaga: „Los Gatos“ — II auhind, autor Alfred Becker, jur.

2) Töö samale teemale märgusõnaga: „Equity“ — III auhind, autor Ina Laur.

3) Töö samale teemale märgusõnaga: „Relata refero“ III auhind, autor Asta Hermann, jur. (Indla).

4) Teemale: „Eesti Vabariigi põhiseaduse muutmise kavandid“ märgusõnaga „Kuus põhiseadust“ — I auhind, autor Paul Vihalet, jur. (Veljesto).

5) Töö samale teemale märgusõnaga: „Omne ius hominum causa constitutum est“ — III auhind, autor Karl Tisler.

6) Teemale „Erasüüdistus meie kehtivas kriminaalprotsessis“ märgusõnaga: „Erasüüdistus meie kehtivas kriminaalprotsessis nr. 1“ — III auhind, autor Pavel Oina, jur.

7) Teemale: „Ühe Eesti komertspanga organisatsioon“, märgusõnaga: „Mitte arvustus, vaid eeskujud loovad töö“ — tunnustatud II auhinna vääriliseks. Autor Eugen Neuman (Vironia).

8) Teemale: „Odra viljuspinna ülekaal kaerast Läänemere piirkonnas, eriti Eestis“, märgusõnaga „13² kolmteist ruudus“ — II auhind, autor Raa Kort, rer. merc. (Põhjala).

ARSTITEADUSKONNAS:

1) Teemale: „Südamearstimate toime talveunes“, märgusõnaga: „Talveuni“ — II auhind, autor Helmut Kaegeler (Estonia).

2) Teemale: „Salvialustest ja nende otstarbekohasusest salvide valmistamisel“, märgusõnaga: „Ösy-pus“ — I auhind, autor Valter Sirgo, pharm. (Frat. Livienensis).

3) Teemale: „Meie kalakonservid tervishoiulisest seisukohast vaadates“, märgusõnaga: „Eesti kalakonservid“ — I auhind, autor Hugo Vihvelin, med.

4) Teemale: „Kobarsuhkru intravenoosse süstimise mõju plexus chorioideus'e peale“, märgusõnaga: „Kobarsuhkur“ — II auhind, autor Veileid Hermann, med.

5) Teemale: „Suhkru sisaldus tserebrospinaal-vedelikus närvihai-guste juures“, märgusõnaga: „P. Q.“ — I auhind, autor Serafima Joakimov, med.

6) Teemale: „Nervus phrenicus'e koostis mitmesugustel kõrgustel“, märgusõnaga: „N. phrenicus“ — prof. A. Rauber'i nimeline auhind, autor Heiti Paldrock, med. (Frat. Estica).

FILOSOOFIATEADUSKONNAS:

1) Teemale: „Oleva probleem Gustav Teichmülleril (100 a. sünnipäeva puhul)“, märgusõnaga: „Amicus“ — II auhind, autor August Miks, phil. (Veljesto).

2) Töö samale teemale märgusõnaga: „ENS“ — I auhind, autor Rudolf Kulp, phil. (Veljesto).

3) Teemale: „Kool ja kutsenõu- anne (eriti silmas pidades Eesti olusid“, märgusõnaga: „Et teada mida teha, peame ette nägema oma eluteed“ — I auhind, autor Aleksis Kallits, phil. (Liivika).

4) Töö samale teemale märgusõnaga „Prognosis“ — II auhind, autor Felix Roose (org-matu).

5) Teemale: „Lauseehitus A. H. Tammsaarel“, märgusõnaga: „Ja Jumal ütles Eevale: kurjus ja patt on

maailma tulnud naise läbi ja maa on ära neetud tema pärast, seepärast tahan ma sulle palju valu saata, kibuvitsad ja ohakad olgu sinu teel ja sinu jalaastumisi saatku häda“ — I auhind, autor Erna Tilleman, phil. (org-matu).

6) Teemale: „Taani-Vene vahelkord Eesti alal 1561—1576“, märgusõnaga: „Sint ut sunt aut non sint“ — II auhind, autor Hilda Kõrge (org-matu).

7) Prof. J. Bergman'i abiraha ladina keele õppimise edendamiseks määrati stud. Hilda Kärk'ile töö eest teemale: „Horatii carminis XXXVII libri primi res et verba explicantur“.

MATEMAATIKA-LOODUSTEADUSKONNAS:

1) Teemale: „Ääremiinimumide tekkimine ja arenemine Läänemere piirkonnas“, märgusõnaga: „Frontogenees“ — I auhind, autor Aleksander Ohu, math.

2) Teemale: „Elektromagneetilise kiirguse mõju elektri takistuse peale“, märgusõnaga: „13“ — I auhind, autor Verner Lõhmus, math. (EÜS).

3) Teemale: „Magevee-limuste levimine ja selle seos ökoloogiliste tingimustega“, märgusõnaga: „Linnaea stagnalis“ — I auhind, autor Erich Sits, rer. nat. (Frat. Livienensis).

4) Töö samale teemale märgusõnaga: „Basommatophora“ — III auhind, autor Heinrich Künnapuu, rer. nat. (Valvila).

5) Teemale: „Andmeid mudakonna või juttself kärnkonna levimisest Eestis“, märgusõnaga: „Fuscus“ — I auhind, autor Neeme Mikkel-saar, rer. nat. (EÜS).

6) Töö samale teemale märgusõnaga: „Bufo aquaticus allium redolens“ — II auhind, autor Linda Sibul, rer. nat.

7) Töö samale teemale märgusõnaga: „Rana mephitica“ — III auhind, autor Eha Ruven, rer. nat.

8) Teemale: „Tähtsamad praegusaja lubjatehased Eestis ja nende lähtainete ning valmisaduste keemilis-tehnoloogiline hinnang“, märgusõnaga: „Atropiin“ — II auhind, autor Johannes Jõul, chem.

9) Teemale: „Lääne Väikevoo- remaa asulastik“, märgus.: „Heinrik Vari“ — III auhind, autor Heinrich Barkla, rer. nat.

LOOMAARSTITEADUSKONNAS:

1) Teemale: „Kas ja milles on märgata sihikindlust eesti hobuse aretuses moodunud ja käesoleval sajandil“, märgusõnaga: „Klepper“ — III auhind, autor August Saar, med. vet. (Raimla).

2) Teemale: „Tiinuse määramine Dienst'i ja Costa reaktsioonide abil veistel“, märgusõnaga: „Per reactionem“ — II auhind, autor August Kriisa, med. vet. (Raimla).

3) Teemale: „Latentsete udarainfektsioonide esinemine mõnes suuremas karjas, silmas pidades eriti agalactia streptococcicat ja Bang'i infektsiooni“, märgusõnaga: „Latent“ — I auhind, autor Mikkkel Kuura, med. vet. (Frat. Tartuensis).

PÖLLUMAJANDUSTEADUSKONNAS:

1) Teemale: „Viljakuivatiste tüübid Eestis“, märgusõnaga „Anno domini MCMXXXIII“ — I auhind, autor Heino Sein, agr. (Ugala).

2) Teemale: „Meie mööblitööstuse seisukord ja puiduga varustamine“, märgusõnaga: „Esekiel katsetab“ — III auhind, autor Roman Mikkelsen, rer. for. (Liivika).

3) Teemale: „Silo-sööt ja selle kasutamine Eestis“, märgusõnaga: „A. J. V.“ — III auhind, autor Osvald Kiis, agr.

4) Töö samale teemale märgusõnaga: „Kadakas“ — II auhind, autor Jaan Matt, agr. (Rotalia).

5) Teemale: „Millised asjaolud võimaldavad suurima tasuvuse Eesti põllumajanduses käesoleval majanduslikel tingimustel“, märgusõnaga: „Töö, hool ja mõistus“ — I auhind, autor Jaan Matt, agr. (Rotalia).

6) Töö samale teemale märgusõnaga: „Talupoeg“ — II auhind, autor Erich Priks, agr.

7) Töö samale teemale märgusõnaga: „Puhtsaak“ — III auhind, autor Osvald Kiis, agr.

8) Teemale: „Põld-, aed-, soo-, või metsumbrohtude kvalitatiivne ja kvantitatiivne kirjeldus mõnel vähe-mal maa-alal“, märgusõnaga: „Terra“ — II auhind, autor Nikolai Koltsov, agr.

9) Töö samale teemale märgusõnaga: „Kas oli „hää- ja kurjatundmise puu“ „Eedeni“ aias umbrohi“ — II auhind, autor Jaan Matt, agr. (Rotalia).

10) Töö samale teemale märgusõnaga: „Achillea millefolium“ — II auhind, autor Artur Miljan, agr. (EÜS).

L. GOLDBERG

Kõige kasulikum
pühade sisseostukoht

kõiksugu moe-, pudu-,
pesu- ja hooaja kaupadest

Tartus, Kütini t. 6

Ilmub 13 korda aastas. Tellimishind 3 krooni aastas, 1 1/2 krooni semestris.

Vastutav ja peatoimetaja: Edgar Valter Saks. Tegevtoimetaja: Eduard Sitska. Toimetuse liikmed: Helgi Köpp, Jaan Ots. Väljaandja: Tartu Üliõpilaskonna Edustus.

Suurem Tartu valmisrõivaste äri

A. Pasternack

Asutatud 1905. a.

Telef. 7-84

Aleksandri 2

Maitsekas valik

ülikondi ja palituid

Üliõpilastele 10% hinnaalandust

Vanem, soliidsem firma

"IDEAL"

Suurturg nr. 1.

Lodja nr. 11.

Pühiks puhastame veel igasugu kleite, ülikondi, kardinaid jne., kui ka triik- ja lihtpesu.

Hinnaalandus 20%.

Töö headus tuntud kõigile.

Kullasepa ja graveerimise töökoda

Joh. Villmann

Gustav Adolfi 15 (vastu Athena kohvikut)

Valmistan korporatsiooni vappe, monogramme, käekirju ja koolimärke. Teen kõiksugu kuld- ja hõbeasju.

Hinnad väljaspool võistlust.

Ostan kulda ja hõbedat ajakohase hinnaga.

Valmisriiete ja tellimiste äri

G. MARK

Aleksandri tänav 9

Soodsaim naiste- ja meesterahva valmisriiete ostukoht

Alati saadaval
maitserikkad

tordid
koogid
küpsised
kohvisaiad
pirukad

jne.

*

Tellimised täidetakse
kiirelt ja korralikult.

*

Tartus, Rütli tän. nr. 16

Telefon 10-69

August Univer

Teklid, värvilindid!

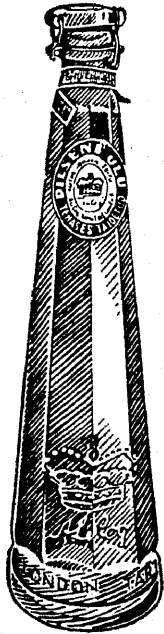
Alati suures valikus laos:

*Kaabud
Kõiksugu mütsid
Triiksärgid
Kaelasidemed
Sallid*

Firma STAHLBERG

Uusturg 5

A./S. A. Le Coq

P I L S E N
G L A D I A T O R
P O R T E R

DOMB *Le Coq-i*
BRÄU
maitsev rammujook!